

Högskolan
Kristianstad

Högskolan Kristianstad
291 88 Kristianstad
044 250 30 00
www.hkr.se

**Examensarbete, 15 hp, för
Kandidatexamen i företagsekonomi: Redovisning och Revision
VT 2020**

Intellektuellt Kapital

Medelstora företags rapportering av
intellektuellt kapital

Philip Ahlfridh och Ebba Nordström

Fakulteten för Ekonomi

Sammanfattning

Författare

Philip Ahlfridh och Ebba Nordström

Titel

Intellektuellt kapital- Medelstora företags rapportering av intellektuellt kapital

Engelsk titel

Intellectual capital- MidCap companies reporting of intellectual capital

Handledare

Maria Bengtsson

Medbedömande

Caroline Pontoppidan

Examinator

Heléne Tjärnemo

Sammanfattning

Tidigare forskning har endast fokuserats på företag med begränsningen *LargeCap* och i denna studie studerar vi vad medelstora företag rapporterar om intellektuellt kapital. Studiens resultat visar på ett liknande trendmönster med tidigare studier som enbart har analyserat *LargeCap* företag.

Syftet med studien är att undersöka vad medelstora företag rapporterar om intellektuellt kapital, med insamlad data från svenska börsnoterade företag. För att bemöta syftet har litteratur från tidigare forskning och empiriska data från urvalsföretagens årsredovisningar för 2014 samt 2018 använts. Till följd av detta kunde en frågeställning skapas: vilka delar av intellektuellt kapital är det börsnoterade företag redovisar?

Studien visar på att *MidCap* företag följer samma trend i rapporteringen av intellektuellt kapital som *LargeCap* företag. Resultatet visar dock på en lägre frekvens av rapporteringen i *MidCap* företag jämfört med tidigare studier om *LargeCap* företag.

Studien har bidragit till ett nytt teoretiskt perspektiv för att illustrera företags rapportering av intellektuellt kapital. Studien har bidragit till att skiljaktigheten i företagets rapportering inte är beroende av storleken för att bedöma ett rapporteringsmönster. Ett empiriskt bidrag är att studien har tillfört en ny tillämpningsgrupp i en befintlig teori och det praktiska bidraget är att intressenter informeras om vilka delar företag rapporterar om intellektuellt kapital samt hur företag kan använda denna studie till att anpassa rapporteringen av intellektuellt kapital.

Ämnesord

Intellektuellt kapital, *LargeCap*, *MidCap*, intern struktur, extern struktur, human kapital, rapportering, årsredovisningar

Abstract

Author

Philip Ahlfridh and Ebba Nordström

Title

Intellectual capital- MidCap companies reporting of intellectual capital

Supervisor

Maria Bengtsson

Co-examiner

Caroline Pontoppidan

Examiner

Heléne Tjärnemo

Abstract

Previous research has solely been focusing on companies with the restriction LargeCap and in this study we have studied what MidCap companies report regarding intellectual capital. The study results show a similar pattern with previous studies that has only analysed LargeCap.

The purpose of this study is to examine what MidCap companies reports about intellectual capital, with collected data from Swedish listed companies. To meet the purpose has literature from previous research and empirical data from the sampled companies' annual reports from 2014 and 2018 been used. Due to this could an issue be established: which parts of intellectual capital are the listed companies reporting?

The study of MidCap companies follows the same pattern in the reporting of intellectual capital as LargeCap companies. However, the result shows a lower frequency of reports in MidCap companies in relation to previous research about LargeCap companies.

The study has contributed to a new theoretical perspective to illustrate companies reporting regarding intellectual capital. The research has contributed to differences in companies reporting are not dependent on the size to assess a reporting pattern. An empirical contribution is that the study has brought a new sample group for an existing theory and the practical contribution is that the stakeholders are getting informed which parts of intellectual capital companies are reporting and also how companies can utilize this study to adjust their reporting of intellectual capital.

Keywords

Intellectual capital, LargeCap, MidCap, internal structure, external structure, human capital, reporting, annual reports

Förord

Först vill vi börja med ett extra stort tack till Maria Bengtsson som har varit vår handledare, för ditt stora engagemang och stöd genom hela kursens gång. Vi vill även passa på att tacka Pernilla Carlsson för dina goda råd angående språk och formalia. Ett stort tack ska även ges till alla lärare samt studenter som har medverkat vid mellanseminarium och opponeringar som tillfört tankar samt idéer för att förbättra uppsatsen.

Slutligen vill vi tacka varandra efter många timmars skrivande och tillsammans i motgångar som medgångar har vi lyckats gå i mål med en uppsats vi kan känna oss nöjda med.

Stort tack!

Kristianstad, 29 maj 2020

Philip Ahlfridh

Ebba Nordström

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Problematisering.....	2
1.3 Avgränsningar	4
1.4 Disposition.....	4
2. Litteraturgenomgång	6
2.1 Litteraturgranskning	6
2.2 Olika definitioner av intellektuellt kapital.....	8
2.3 Teoretisk referensram.....	9
2.3.1 <i>Skandia value scheme</i>	9
2.3.2 <i>Skandia navigator</i>	11
2.3.3 <i>The intangible assets monitor</i>	11
2.3.4 <i>En modifierad version the intangible assets monitor</i>	12
2.3.5 <i>En modifierad version av Guthrie och Pettys (2000b) kodningsmall</i>	13
2.4 Den valda teorin och definitionen	13
3. Metod.....	17
3.1 Forskningsfilosofi.....	17
3.2 Vetenskapligmetod	19
3.2.1 <i>Forskningsansats</i>	19
3.2.2 <i>Forskningsmetod - innehållsanalys</i>	19
3.2.3 <i>Kodningsmall</i>	20
3.3 Empirisk metod	21
3.3.1 <i>Undersökningens metod</i>	21
3.3.2 <i>Genomförande</i>	22
3.3.3 <i>Urval och bortfall</i>	23
3.4 Validitet och Reliabilitet	24
4. Empiriska data och analys	25

4.1 Empiriska data	25
4.1.1 <i>Internal structure</i>	25
4.1.2 <i>External structure</i>	29
4.1.3 <i>Human capital</i>	32
4.2 Analys	35
4.2.1 <i>Internal structure</i>	35
4.2.2 <i>External structure</i>	38
4.2.3 <i>Human capital</i>	41
4.2.4 <i>Intellektuellt kapital i sin helhet</i>	43
5. Diskussion och slutsats	45
5.1 Summering av forskning	45
5.2 Studiens bidrag	46
5.2.1 <i>Teoretiskt bidrag</i>	46
5.2.2 <i>Empiriskt bidrag</i>	46
5.2.3 <i>Praktiskt bidrag</i>	47
5.3 Begränsningar	47
5.4 Förslag till framtida forskning	48
Litteraturförteckning	49

Figur-och tabellförteckning

Figur 1 Skandia value scheme.....	10
Figur 2 Skandia navigator	11
Figur 3 UN sustainable development goals.....	34
Tabell 1 The intangible assets monitor.....	12
Tabell 2 Kodningsmall	13
Tabell 3 Kategoriserings ramverk	15
Tabell 4 Exempel av kodningsmallen för internal structure 2014	21
Tabell 5 Företag som ingår i undersökningen	24
Tabell 6 Summering av kodningsmall.....	25
Tabell 7 Internal structures totala poäng 2014 och 2018	26
Tabell 8 Internal structure antal poäng per begrepp hos företagen 2014	26
Tabell 9 Internal structure antal poäng per begrepp hos företagen 2018	27
Tabell 10 External structures totala poäng 2014 och 2018	29
Tabell 11 External structure antal poäng per begrepp hos företagen 2014.....	29
Tabell 12 External structure antal poäng per begrepp hos företagen 2018.....	30
Tabell 13 Human capital totala poäng 2014 och 2018.....	32
Tabell 14 Human capital antal poäng per begrepp hos företagen 2014	32
Tabell 15 Human capital antal poäng per begrepp hos företagen 2018	32
Tabell 16 Internal structure antal poäng per begrepp och år	37
Tabell 17 Internal structure, antal poäng per begrepp och år	38
Tabell 18 Medelpoäng för internal structure	38
Tabell 19 Medelpoäng för internal structure	38
Tabell 20 Medelpoäng för internal structure	38
Tabell 21 External structure, antal poäng per begrepp och år	40
Tabell 22 External structure, antal poäng per begrepp och år	40
Tabell 23 Medelpoäng för external structure	40
Tabell 24 Medelpoäng för external structure	40
Tabell 25 Medelpoäng för external structure	41
Tabell 26 Human capital, antal poäng per begrepp och år	42
Tabell 27 Human capital antal poäng per begrepp och år	43
Tabell 28 Medelpoäng för human capital.....	43

Tabell 29 Medelpoäng för human capital.....	43
Tabell 30 Medelpoäng för human capital.....	43

1. Inledning

I detta inledande avsnitt kommer en övergripande presentation av bakgrunden till begreppet intellektuellt kapital, samt relevansen för att studera vad medelstora företag från Nasdaq (Stockholmsbörsen) rapporterar om intellektuellt kapital. Därefter presenteras studiens syfte, frågeställning samt avgränsningarna för rapporten och sist i kapitlet kommer dispositionen.

1.1 Bakgrund

Intellektuellt kapital är en immateriell anläggningstillgång och immateriella anläggningstillgångar definieras av IAS38 som en identifierbar samt icke monetär tillgång utan fysisk form (Melville, 2019). Melville (2019) poängterar dessutom att kriterierna för en tillgång måste vara uppfyllda för att resursen ska anses vara en immateriell tillgång. Investeringar som utvecklingsarbeten, patent, licenser, varumärken och goodwill är exempel på immateriella tillgångar. Beroende på om tillgången är förvärvad eller upparbetad varierar det hur tillgången ska redovisas (Melville, 2019). Forskare som Petty och Cuganesan (2005) samt Beattie och Smith (2013) menar att IAS och andra liknade standarder brister i informationen om hur företag ska hantera immateriella anläggningstillgångar som intellektuellt kapital.

Detta är en av anledningarna till att det finns en mängd olika definitioner av intellektuellt kapital (se avsnitt 2.2). En av definitionerna är att intellektuellt kapital kan delas in i tre huvudkategorier. Den första kategorin är humankapital som avser individens kompetens exempelvis färdigheter och kvalifikationer. Den andra kategorin är strukturellt kapital som innebär processeffektivitet, intern kultur och infrastruktur. Den tredje och sista huvudkategorin är relationskapital som refererar till relationstillgångar och baseras på kunder samt externa relationer, exempelvis leverantörer (Petty & Cuganesan, 2005).

Intellektuellt kapital har varit ett viktigt ämne sedan 1990-talet fram tills nu då forskare (Edvinsson, 1997; Vandemaele, Varguwen & Smits, 2005; Beattie & Smith, 2013) diskuterat ämnet i olika redovisningssammanhang. Det var i slutet av 1990-talet och

början av 2000-talet som forskningsstudier kring intellektuellt kapital visade en gynnsam utveckling. Forskare som Guthrie och Petty (2000a), Brennan (2001) och Vandemaele, Varguwen och Smits (2005) vidareutvecklade Sveibys (1997) version av det intellektuella kapitalets ramverk. Ett bra exempel för att förstå varför intellektuellt kapital blomstrade under slutet av 1990-talet är exemplet med Microsoft. Marr, Mouritsen, & Bukh (2003) skriver i rapporten att Microsofts bokförda värde endast utgör fem procent av företagets marknadsvärde i slutet av 1990-talet. Detta innebar att det bokförda värdet och marknadsvärdet inte stämde överens. Skillnaden mellan det bokförda värdet och marknadsvärdet är det intellektuella kapitalet (Mouritsen, Larsen, & Bukh, 2001).

Guthrie och Petty (2000a) betonar vikten av att rapportera intellektuellt kapital samt att det genererar en konkurrensfördel som författarna summerar i fyra punkter. Den första punkten handlar om revolutionen inom informationsteknologin och informationssamhället. Andra punkten handlar om den ökade kunskapen och den kunskapsbaserade ekonomin och den tredje punkten tar upp förändringsmönstret i internkommunikation samt nätverksamhet. Den fjärde och sista punkten berör utvecklingen av innovationstillgångar för att bibehålla just konkurrenskraften.

1.2 Problematisering

Forskare som Sveiby (1997) samt Edvinsson och Malone (1998) betonar vikten av utvecklingen inom kunskapsföretag och producerande företag som beror på den kunskap personalen besitter. Edvinsson och Malone (1998) anser att den traditionella redovisningen inte längre är kompatibel med den rådande samhällsutvecklingen. Eftersom redovisningsramarna inte tar upp företagets viktigaste tillgångar som är intellektuella resurser och personalens kompetens.

Enligt Olsson (2004) är det inte enkelt för externa intressenter att få en sann bild av hur ett företag mår finansiellt med enbart lagförd information i årsredovisningen. Intressenter som inte har tillgång till den interna informationen kan enligt författaren inte utföra en korrekt riskanalys av det specifika företaget. Detta innebär att intressenterna nu kräver mer information, som pressar företagen till att använda intellektuellt kapital i rapporteringen för att vara fortsatt konkurrenskraftiga på marknaden (Guthrie & Petty,

2000b; Olsson, 2004). Brännström och Giuliani (2009) instämmer med tidigare författare och påpekar att företag som inte rapporterar korrekta siffror utvecklar en informationsasymmetri. Författarna menar att informationsasymmetrin skapar svårigheter som staten, lagstiftare och forskare har för avsikt att minska genom att öka både obligatoriska samt frivilliga upplysningar om intellektuellt kapital.

I utvecklingen av den kunskapsbaserade ekonomin har företag förstått hur viktigt det är att rapportera intellektuellt kapital för fortsatt finansiell fortlevnad. Det är många företag som väljer att rapportera om intellektuellt kapital i årsredovisningarna och i synnerhet den frivilliga rapporteringen. Genom att rapportera informationen i den frivilliga rapporteringen synliggörs företagets konkurrensfördelar gentemot marknaden och för att attrahera potentiella investerare. Detta är en anledning till att företag har valt att ägna ett större fokus på rapporteringen av intellektuellt kapital och framförallt i börsnoterade bolag (An, Davey, & Eggleton, 2011).

Baserat på den information som presenterats har det skett en stor utveckling i användningen samt rapporteringen av intellektuellt kapital som gör det intressant att studera. Det finns en mängd forskning på stora börsnoterade företag, i form av vetenskapliga artiklar samt kandidatuppsatser som fokuserar på företag tillhörande kategorin *LargeCap*¹. Det finns därmed en avsaknad av studier som tillhör kategorin *MidCap*² vilket är anmärkningsvärt då det genomsnittliga börsvärdet för *MidCap* uppgår till 3,7 miljarder kronor (Andersson, 2019).

Syfte: Genom att använda data från svenska börsnoterade företag, är syftet att undersöka vad medelstora företag rapporterar om intellektuellt kapital.

Frågeställning: Vilka delar av intellektuellt kapital är det börsnoterade företag redovisar?

¹ *LargeCap* innebär att företagen inom denna begränsning har ett överstigande börsvärde över 1 miljard euro (Andersson, 2019).

² *MidCap* innebär att företagen inom denna begränsning har ett genomsnittligt börsvärde mellan 150 miljoner och 1 miljard euro (Andersson, 2019).

1.3 Avgränsningar

Denna studie bygger på en teori från en tidigare undersökning av Vandemaele et al (2005) (se avsnitt 2.4) och från en tidigare kandidatuppsats skriven av Cantby och Emterhag (2008). Kandidatuppsatsen använde Vandemaele et al (2005) som grundteori precis som vi kommer att göra och studerade endast svenska *LargeCap* företag på Stockholmsbörsen. Studien kommer att använda samma avgränsningar som de tidigare undersökningarna men istället för att studera *LargeCap* företag kommer vi studera *MidCap*. Fortsättningsvis kommer studien inte att omfatta information från den obligatoriska årsredovisningen utan enbart frivillig information. Den frivilliga informationen består av den information som getts i årsredovisningens framvagn samt förvaltningsberättelse och kommer avgränsas från den finansiella informationen samt noter (Cantby & Emterhag, 2008).

1.4 Disposition

Det första kapitlet börjar med en inledning om forskningsområdet och dess utveckling genom åren. Därefter avhandlas problematiseringen om att intellektuellt kapital inte har någon enhetlig definition bland forskarna och i problematiseringen lyfts även studiens syfte samt frågeställning fram. I nästa avsnitt presenteras avgränsningarna för studien och sist kommer dispositionen.

I andra kapitlet ges en litteraturgenomgång och litteraturgranskning där de sex främsta vetenskapliga artiklarna för studien kommer att sammanställas. Fortsättningsvis läggs olika definitioner fram från tidigare forskning och därefter presenteras den teoretiska referensramen. Sist i kapitlet sammanfattas teorin som studien utgår ifrån.

Kapitel tre är studiens metodavsnitt som börjas med en diskussion om studiens forskningsfilosofi och därefter kommer studiens vetenskapliga metod samt empiriska metod. Sist kommer en redogörelse för studiens validitet och reliabilitet.

Det fjärde kapitlet är empiriska data och analys. I den empiriska data presenterar studiens resultat med hjälp av tabeller och fortsättningsvis sammanställs studiens resultat i en analys för respektive kategori av intellektuellt kapital.

Sista kapitlet är kapitel fem och där diskuteras studien samt dess slutsats. I diskussionen summeras studiens analys och sedan lyfts studiens bidrag fram. Nästa avsnitt tar upp begränsningarna inom studien och sista avsnittet handlar om förslag till fortsatt forskning om nya infallsvinklar av forskningsområdet.

2. Litteraturgenomgång

Denna litteraturgenomgång är till för att ge en holistisk bild av det forskningsområde som har studerats. Vidare kommer en sammanfattning av de sex främsta vetenskapliga artiklar och i det tredje avsnittet presenteras olika definitioner inom forskningsområdet. Därefter kommer en presentation av den teoretiska referensramen och sist i kapitel två sammanfattas den valda teorin som är studiens utgångspunkt.

2.1 Litteraturgranskning

I denna studie har en systematisk litteraturöversikt gjorts och syftet med en systematisk litteraturöversikt är att sortera vetenskapliga artiklar samt litteratur kring ämnet. Litteraturöversikten har varit till stor hjälp för att hitta artiklar och litteratur som har en reell anknytning till studien. Genom att tillämpa en granskning av litteraturen användes olika sökforum som Högskolan Kristianstads sökfunktion *Summon* samt *Google scholar*. Litteraturgranskningen resulterade i att artiklarna kunde sorteras efter studiens forskning och dess syfte. Ett sätt att förenkla och effektivisera sökningen av vetenskapliga artiklar är att använda specifika nyckelord. Följande nyckelord har använts; *intellectual capital*, *intellectual properties*, *intellectual capital disclosures*, *intellectual capital reporting*, *information gap*, *internal structure*, *external structure* och *human capital*. Det har också genomförts en sökning av vilka börsnoterade företag som rapporterar information om begreppet intellektuellt kapital, för att få en övergripande bild över urvalet.

Vi har läst igenom ett hundratal vetenskapliga artiklar under genomförandet av litteraturgranskningen. Genom att kategorisera, noggrant granska och rangordna artiklarna efter årtal valdes sex huvudartiklar ut. Den första artikeln skriven av Edvinsson (1997) har som syfte att illustrera Skandias metoder, *Skandia value scheme* och *the Skandia navigator* (se avsnitt 2.3.1). Dessa metoder ska enligt författaren belysa företagets verkliga värde som dolts i den traditionella redovisningsmetoden. Efter författarens iakttagelser hos Skandia föreslogs en lösning på hur företaget ska hantera komplexiteten i att värdera immateriella anläggningstillgångar. Edvinsson (1997) föreslog ett universellt språk med stöd av siffror och detta är vad som idag kallas för Skandias metoder. Den första artikeln har använts för att få en första inblick i det intellektuella kapitalets två beståndsdelar *structural capital* och *human capital*.

Den andra artikeln som publicerades samma år är skriven av Sveiby (1997). Syftet med forskningsstudien var att bygga vidare på McLuhan (1967) forskning kring anställdas värdeskapande inom företaget. Sveiby (1997) delar därmed in intellektuellt kapital i tre kategorier nämligen extern struktur, intern struktur och anställdas kompetens. Detta för att skapa modellen *the intangible assets monitor*. Modellen används som ett verktyg för att företagets ledare ska kunna skapa, förvalta och bibehålla värdet personalen tillför företaget (se avsnitt 2.3.2). Trots artikelns begränsade utbud av empirisk forskning är artikeln vald med omsorg, eftersom modellen har använts och blivit empiriskt testad i andra studier. Följaktligen är artikeln nödvändig då forskare har inspirerats av modellen och presenterat nydanande resultat (Guthrie och Petty, 2000b; Brennan, 2001; Bozzolan, Favotto, & Ricceri, 2003; Vandemaele et al, 2005).

Den tredje artikeln är inspirerad av Sveiby (1997) och är skriven av Guthrie och Petty (2000b). Artikeln har som avsikt att förklara väsentligheten i företagens förvaltningsstrategier och hur detta avspeglas i årliga årsredovisningar. Forskarna härleder studien från modellen skriven av Sveiby (1997) och påvisar därmed att modellen är anpassningsbar till empirisk forskning.

Den fjärde artikeln skriven av Brennan (2001) och den femte artikeln skriven av Bozzolan et al (2003) använde samma modifierade indelning som Guthrie och Petty (2000b). Dessutom är undersökningarna mestadels kongruenta i tillvägagångssätten, dock fann forskarna skiljaktigheter i undersökningsmaterialet i jämförelse med tidigare forskning. I Brennan (2001) studie visar urvalsföretagen inget större intresse av att frivilligt rapportera intellektuellt kapital, trots bevis på hög grad av immateriella anläggningstillgångar i företagen. Samtidigt fann Bozzolan et al (2003) i urvalet en högre grad rapportering av externt kapital jämfört med internt kapital och humankapital från studien av Guthrie och Petty (2000b). Valet av dessa två vetenskapliga artiklar beror på skiljaktigheterna i studiernas resultat. Vi kan med hjälp av dessa konstatera att skillnaderna beror på var och vad det empiriska urvalet representerar.

Den sista artikeln är från forskaren Vandemaele et al (2005) och syftet med studien var att undersöka företags frivilliga rapportering av intellektuellt kapital över en femårsperiod. Femårsperioden inföll innan, under och efter IT-bubblan³ i tre olika europeiska länder. Forskarna fann i analysen att det skett en positiv utveckling i antalet frivilliga rapporteringar av intellektuellt kapital. Likväl visade resultaten att det har skett en minskning av rapporteringen i det land som rapporterade mest om intellektuellt kapital. Vandemaele et al (2005) är den artikel som kommer vara utgångspunkten för denna studie (se avsnitt 2.4).

2.2 Olika definitioner av intellektuellt kapital

Som tidigare nämnts har forskare använt begreppet intellektuellt kapital för företags immateriella anläggningstillgångar. I empirisk forskning används begreppet intellektuellt kapital som ett verktyg för att förklara företagets konkurrensfördelar. Men det finns ingen enhetlig definition av begreppet intellektuellt kapital (Choong, 2008). Nedan kommer en presentation av olika definitioner av intellektuellt kapital.

Begreppet intellektuellt kapital myntades först år 1969 av John K Galbraith, men likt omvärlden förändras över tid förändras definitionen av begreppet intellektuellt kapital (Hudson , 1993). Edvinsson och Malone (1998) beskriver det intellektuella kapitalet som den kunskap företaget besitter och skriver att kunskapen kan omvandlas till ett värde i siffror. Enligt Edvinsson och Malone (1998) innebär kunskap företagets erfarenhet i den specifika branschen, teknisk utveckling, kundrelation och anställdas kompetens.

En definition som ofta förekommer i forskning om intellektuellt kapital är definitionen skriven av Sveiby (1997). Forskaren definierar intellektuell kapital genom tre komponenter som är mänsklig kompetens, intern struktur och extern struktur. Komponenterna är beroende av varandra för att intellektuellt kapital ska fortsätta rapporteras i företaget. Under samma år skrev Brooking (1997) att intellektuellt kapital består av kunskapen som finns inom företaget och att kunskapen finns inom olika

³ IT-bubblan är en tidsepok som pågick i slutet av 90-talet och slutade abrupt i tidiga 2000-talet (Ganti, 2019).

områden som marknadsandelar, patent, rättigheter, teknisk utveckling samt humankapital.

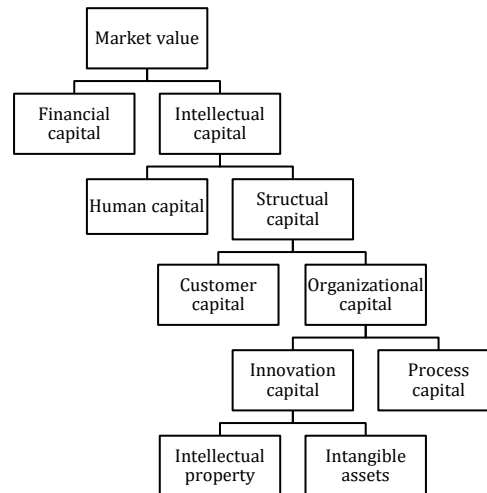
Ytterligare en definition som definierar intellektuell kapital som en viktig kunskap inom företag är Nahapiet och Ghospal (1998). Nahapiet och Ghospal (1998) definierar intellektuellt kapital som den kunskap och kompetens företaget behöver för att hålla en god social relation med företagets intressenter. Under millenniumskiftet uppkommer ytterligare definitioner av intellektuellt kapital men definitionerna från Edvinsson (1997) och Sveiby (1997) fortsätter förekomma i senare studier från andra forskare. En sista definition är enligt Roos, Fernström och Pike (2005) att det intellektuella kapitalet består av halvt respektive helt kontrollerbara ickemonetära tillgångar och immateriella tillgångar som skapar ett värde för företaget.

2.3 Teoretisk referensram

Detta avsnitt kommer behandla teorier från studiens teoretiska referensram inom det aktuella forskningsområdet intellektuellt kapital.

2.3.1 Skandia value scheme

Skandia value scheme är en teori som förklarar intellektuellt kapital utifrån två komponenter som är humankapital och strukturellt kapital. Det humana kapitalet är bestående av den investerade kunskapen och kompetensen hos företagets anställda. Strukturellt kapital är exempelvis företags kunddatabaser och IT-system. Det strukturella kapitalet delas in i flera komponenter som illustreras i nedanstående figur (se figur 1) (Edvinsson , 1997).

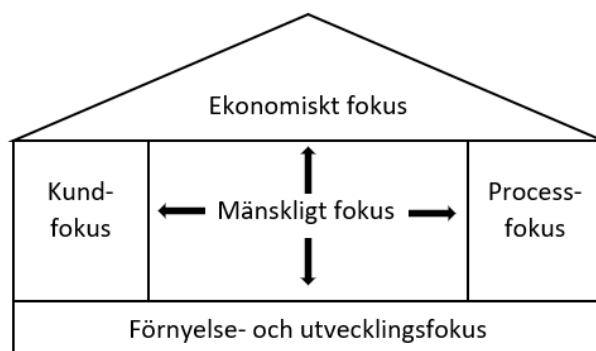
Figur 1 Skandia value scheme (Baserad på Edvinsson, 1997, s. 369)

Skandia value scheme visar inte enbart det strukturella kapitalets komponenter utan illustrerar även författarens definition av intellektuellt kapital i en förenklad version. Modellen börjar med marknadsvärdet och delas sedan upp i två komponenter, finansiellt kapital och intellektuellt kapital. Intellektuellt kapital grenas ut i ytterligare komponenter som är humankapital och strukturellt kapital. Därefter delas strukturellt kapital in i kundkapital samt organisationskapital och sist grenas organisationskapitalet ut i ytterligare två grenar (se figur 1) (Edvinsson , 1997).

Humankapital kan enligt författaren inte agera fritt utan behöver strukturellt kapital som bas. Metaforiskt exemplifierar författaren detta samband med antalet ringar på en trädstubbe. Då företag varje år adderar något ytterligare till verksamheten utöver företagets anställda kommer mer och mer struktur att tillföras. Försättningsvis visar teorin på volatila skillnader mellan kapitalen eftersom humankapital uppfattas mer flyktigt. En anställd person kan sluta på företaget utan att kompetensen som denne individ har, stannar kvar inom företaget. Ur ett annat perspektiv kan strukturellt kapital ses som stabilt och detta är när företaget stänger för dagen. Företagets anställda har nu slutat för dagen och återkommer till arbetet nästkommande dag. Detta innebär att infrastrukturella processer finns kvar och återupptas när företagets anställda börjar arbeta igen (Edvinsson , 1997).

2.3.2 Skandia navigator

Skandia navigator är en teori med en samling av mätinstrument som ger en holistisk bild av ett företags utförande och uppsatta mål. Modellen kan användas som ett navigationsinstrument för att fastställa värdet på företagets intellektuella kapital och illustreras nedan (se figur 2).

Figur 2 Skandia navigator (Baserad på Edvinsson, 1997, s. 371)

Arkitekturen av teorin kan liknas vid ett hus där fem olika fokusområden har olika syften som tillsammans håller huset intakt. Taket är det ekonomiska fokuset och fokuserar på hur företaget styr verksamheten för att skapa ett monetärt värde. Väggarna består av två fokusområden nämligen kundfokus och processfokus. Kundfokus innebär att företagets kunder är en viktig del i företagets framgång. Processfokus handlar däremot om den teknologiska processen att hantera humankapitalet som tillsammans skapar ett värde för företaget. Modellens grund är förnyelse- och utvecklingsfokus vars fokusområde är att skapa framtida innovationer som genererar marknadsandelar. Det sista och viktigaste fokusområdet i modellen är mänskligt fokus, som handlar om individens kompetens och vilja att fortsätta utvecklas inom företaget. Detta anses vara teorins kärnpunkt eftersom individens kompetens och vilja att förbättras påverkar samtliga delar av teorin (Edvinsson, 1997).

2.3.3 The intangible assets monitor

The intangible assets monitor är ett hjälpmedel för att presentera en trovärdig bild av företags tillgångar och immateriella anläggningstillgångar. Detta för att ge intressenterna en tydligare bild om hur företaget förvaltar verksamheten (Sveiby, 1997).

Teorin fokuserar på tre olika grupper av immateriella anläggningstillgångar. Första gruppen är *employee competence* som förklarar anställdas förmåga att anpassa sig efter företaget vid eventuella omställningar. Den andra gruppen är *internal structure* som exempelvis kan vara koncept, modeller, patent och administrativa system. Detta är immateriella tillgångar som är konstruerade och som dessutom ägs utav företaget. Utveckling och investeringar av *internal structure* kan därför värderas med en större säkerhet, eftersom arbetet antingen är utfört inom företaget eller köpt utifrån. Tredje och sista gruppen i denna teori är *external structure*. *External structure* är exempelvis företagets relation till kunder samt leverantörer och kan inte värderas med en likvärdig säkerhet som *internal structure*. Detta beror på att kund- och leverantörsrelationer är svårare att värdera till ett verkligt värde. Inom dessa tre grupper finns det olika nyckelindikatorer på förändringar och förnyelse av kunskap inom företaget. Indikationerna är formade samt skapade av företagets immateriella anläggningstillgångar och kan variera beroende på företagsstrategin inom företaget. Nedan ges ett exempel på hur teorin kan illustreras (se tabell 1) (Sveiby, 1997).

Tabell 1 *The intangible assets monitor* (Baserad på Sveiby, 1997, s. 78)

The Intangible Assets Monitor		
Competence	Internal Structure	External Structure
Indicators of Growth/Renewal	Indicators of Growth/Renewal	Indicators of Growth/Renewal
Indicators of Efficiency	Indicators of Efficiency	Indicators of Efficiency
Indicators of Stability	Indicators of Stability	Indicators of Stability

2.3.4 *En modifierad version the intangible assets monitor*

I föregående avsnitt förklarades teorin *the intangible assets monitor* och detta avsnitt kommer handla om en modifierad version av teorin. Teorin moderniserades för att skapa en större förståelse för utvecklingen och värdet inom forskningsområdet (Guthrie & Petty, 2000b). Den nya teorin består numera av tre olika kategorier av immateriella tillgångar nämligen *internal capital*, *external capital* och *human capital*. Kategorierna innehåller relevanta begrepp och används som indikatorer för att redogöra för vad företag rapporterar om intellektuellt kapital (se tabell 2). För att illustrera vad företag rapporterar finns det ett anpassat poängsystem tillhörande teorin. Poängen fördelas mellan intervallet 0 och 4 poäng beroende på hur begreppen rapporteras i företagens årsredovisningar.

Resultatet av poängställningen slutade med att *internal capital* rapporterades 30%, *external capital* 40% och *human capital* 30% av den totala poängsumman (Guthrie & Petty, 2000b).

Tabell 2 Kodningsmall (Baserad på Guthrie och Petty, 2000b s. 246)

Internal capital	External capital	Human capital
Intellectual property	Brands	Know-how
Patents	Customers	Education
Copyrights	Customers loyalty	Vocational qualification
Trademarks	Company names	Work- related knowledge
Infrastructure assets	Distribution channels	Work- related competencies
Management philosophy	Business collaborations	Entrepreneurial spirit
Corporate culture	Licensing agreements	
Management processes	Favourable contracts	
Information Systems	Franchising agreements	
Networking systems		
Financial relations		

2.3.5 En modifierad version av Guthrie och Pettys (2000b) kodningsmall

Utvecklingen inom intellektuellt kapital var som störst i början av 2000-talet och resulterade i ett flertal moderniserade teorier inom forskningsområdet. Forskare som Brennan (2001) och Bozzolan et al (2003) applicerade det nya ramverket av teorin och utformade dessutom ramverket ytterligare för att anpassa teorin efter forskningen.

Brennan (2001) undersökte i vilken utsträckning kunskapsintensiva företag frivilligt rapporterade om intellektuellt kapital, med data ifrån Irland. Bozzolan et al (2003) undersökte italienska företags frivilliga rapportering av intellektuellt kapital. Det intressanta med att jämföra studierna är att det går att utläsa en skillnad mellan ländernas rapportering. Brennan (2001) kom fram till slutsatsen att irländska kunskapsintensiva företag inte rapporterade intellektuellt kapital trots att företagen har en hög grad av immateriella tillgångar. Bozzolan et al (2003) fann att italienska företag rapporterade mer av *external capital* än vad som rapporterades om *internal capital* och *human capital*.

2.4 Den valda teorin och definitionen

I Vandemaele et al (2005) jämförs utvecklingen av rapporteringen av intellektuellt kapital för 20 företag från respektive urvalsland Sverige, Storbritannien och Nederländerna under en femårsperiod (1998–2002). Syftet med studien är att undersöka utvecklingen av den

frivilliga rapporteringen mellan tre olika länder under IT-bubblan. Varför urvalet endast utgörs av europeiska länder motiveras av tidigare forskning från Bounfour (2003). Bounfours (2003) forskningsresultat visar på att europeiska länder rapporterar intellektuellt kapital i en betydligt högre grad än vad de resterade världsdelarna gjorde i undersökningen. Följaktligen har Vandemaele et al (2005) likt Brennan (2001) tillämpat användningen av en innehållsanalys i studien, från Guthrie och Petty (2000b). Dessutom tillämpade författarna en mall från Bozzolan et al (2003) för att redogöra för hur intellektuellt kapital har rapporterats inom kategorierna internkapital, externt kapital och human kapital.

Eftersom författarna följer kategoriseringsmallen från Bozzolan et al (2003) innebär det att forskarna dessutom följer Bozzolan et al (2003) definition av intellektuellt kapital. I definitionen förklarar Bozzolan et al (2003) att kategorin *internal structure* består av två delkomponenter, *intellectual property* och *infrastructure assets*. Den första komponenten syftar på intellektuellt kapital som är juridiskt skyddad exempelvis upphovsrätter, patent samt varumärke. Den andra komponenten syftar på intellektuellt kapital som skapats inom företaget det vill säga företagens kultur, förvaltningsprocess och nätverkande system. Bozzolan et al (2003) utökade *internal structure* med ytterligare ett begrepp nämligen *research projects*, som ska både fokusera på pågående samt färdiga forskningsprojekt. *External structure* består utav företagens relation med dess externa intressenter exempelvis kunder, kundernas lojalitet, distributionskanaler och licensavtal. *Human capital* fokuserar på de mänskliga tillgångarna företaget besitter och dessa tillgångar benämns *know-how*, *education*, *employees*, *work-related knowledge* och *work-related competence* (se tabell 3) (Bozzolan et al, 2003).

Tabell 3 Kategoriserings ramverk (Baserad på Vandemaele et al, 2005 s. 420)

Internal structure	External structure	Human capital
Intellectual property	Brands	Know- how
Patents	Customers	Education
Copyrights	Customers loyalty	Employees
Trademarks	Distribution channels	Work- related knowledge
Infrastructure assets	Business collaborations	Work- related competence
Corporate culture	Research collaborations	
Management process	Financial contracts	
Information systems	Licensing contracts	
Networking systems	Franchising agreements	
Research projects		

Vandemaele et al (2005) skriver att det empiriska materialet i studien kommer vara varierande gällande de tidsenliga och geografiska faktorerna gentemot tidigare forskning. För att hänvisa tillbaka till syftet ställde författarna upp fyra kriterier och det första kriteriet är att endast företagen som tillhörde respektive lands aktiebörs valdes ut. Andra kriteriet är att årsredovisningarna för 1998, 2000 och 2002 ska vara tillgängliga vid undersökningen. Tredje och sista kriteriet, de företag som hade störst marknadsandelar i respektive land valdes ut. Detta resulterade i att totalt 60 företag ingick i urvalet som blir forskarnas undersökningsunderlag och företagen består av 20 nederländska företag, 20 svenska företag och 20 företag från Storbritannien (Vandemaele et al, 2005).

Eftersom intellektuellt kapital är en subjektiv tillgång och anses komplext att mäta utvecklade forskarna ett poängsystem utifrån Bozzolan et al (2003) definition av intellektuellt kapital. Poängsystemet baserades på meningar i företagens årsredovisningar och fördelningen av poäng går till på följande sätt. Noll poäng om meningen inte är kopplat till intellektuellt kapital, ett poäng för mening kopplat till intellektuellt kapital med kvalitativ karaktär, två poäng för begrepp i mening som kan kopplas till intellektuellt kapital med kvantitativ karaktär och två poäng om meningen är kopplat till intellektuellt kapital samt att den återfanns i en modell eller en tabell i årsredovisningen. Innehållsanalysen utfördes efter denna kodningsmall och summerades under respektive kategori som begreppen tillhörde (Vandemaele et al, 2005).

Resultatet av dataanalysen, visade att det har skett en markant positiv utveckling i antalet frivilliga rapporteringar. Sverige har dock genomgått en minskning i antalet

rapporteringar mellan åren 2000–2002, trots en nedgång i antalet rapporteringar är Sverige det land som rapporterar mest intellektuellt kapital av samtliga länder i urvalet. Efter följande undersökningsperiod visar studien att det finns mer dominanta kategorier än andra i den frivilliga rapporteringen av intellektuellt kapital. Hela 40% av den undersökta rapporteringen gick under kategorin *external structure*, medan de andra två kategorierna *internal structure* och *human capital* bestod av 30% vardera (Vandemaele et al, 2005). Det gjordes även en analys av ländernas rapportering och Sverige är det land som rapporterar störst andel av intellektuellt kapital, vilket är samma slutsats som Bounfour (2003) kom fram till.

En fortsättning av Vandemaele et al (2005) forskning för svenska börsnoterade företag är en kandidatuppsats skriven av Cantby och Emterhag (2008). Författarna av uppsatsen använde samma urvalsföretag som Vandemaele et al (2005) gjorde för Sverige och testade om tidigare resultat var bestående. Cantby och Emterhag (2008) studerade börsnoterade företag i Sverige under kategorin *LargeCap* och exempel på företag från studien är H&M, Autoliv och Swedish Match.

Författarnas resultat av studien visar att *external structure* är den mest rapporterade kategorin och *internal structure* är den kategorin som det rapporterades minst av (se avsnitt 4.2). *Human capital* är den kategorin som kom tvåa i antalet poäng och är alltså den näst största kategorin. Forskarnas resultat överensstämde med Vandemaele et al (2005) som påvisar en ökad trend i andelen av den frivilliga rapporteringen av intellektuellt kapital hos *LargeCap* (Cantby & Emterhag, 2008).

3. Metod

I kapitel tre kommer en diskussion om studiens forskningsfilosofi. Därefter kommer en genomgång av studiens vetenskapliga metod, empiriska metod och validitet samt reliabilitet.

3.1 Forskningsfilosofi

Ontologi betyder "vad som finns" och handlar om hur världen ser ut i en teoretisk förankring (Nationalencyklopedin AB, 2020a). Det vill säga huvudfrågan i ontologi är hur sociala fenomen ska ses till dess art och natur av externa observatörer i forskningsområdet. Det finns två olika synsätt inom ontologi nämligen objektivism och konstruktionism (Bell, Bryman, & Harley, 2019; Bryman 2011).

Objektivism innebär att sociala företeelser i form av yttre information som är utanför vår kontroll och kan dessutom inte kontrolleras med vårt intellekt. Existensen av de sociala företeelserna finner inget beroende av de externa aktörerna, det vill säga att aktörerna står sig oförmögna till att påverka de sociala företeelserna som existerar i vardagen (Bell et al, 2019; Bryman, 2011).

Det andra synsättet är konstruktionismen som motsätter sig till objektivismens antagande om att sociala företeelser är opåverkbara av aktörerna. Konstruktivism menar på att existensen samt betydelsen av sociala företeelser är något som skapats från en interaktion av aktörernas kontinuerliga reviderande (Nationalencyklopedin AB, 2020b; Bryman, 2011). Enligt Bell et al (2019) innebär detta att uppfattningen av forskarnas teorier enbart utgör en konstruktion av verkligheten. Således kan inte forskarens presentation om ett specifikt område av verkligheten vara en fullt tillförlitlig bild av verkligheten (Bell et al, 2019; Bryman, 2011).

För att koppla ontologin och konstruktionismen till studiens syfte har empiriskt material hämtats från företagets årsredovisningar som ligger till grund för studiens resultat och slutsatser. Företagens aktörer måste följa lagar och standarder vid upprättandet av årsredovisningen, där även lagarna samt standarderna är utfärdade av andra aktörer som

årligen reviderar redovisningsstandarderna. Detta kan ses som en process med kontinuerlig omstrukturering av de sociala företeelserna. Eftersom studiens metod är en innehållsanalys visar den enbart en konstruerad och objektiv förklaring av intellektuellt kapital, där utvalda begrepp anses vara beståndsdelar för forskningsområdet. Därmed kan inte enbart en innehållsanalys förklara verklighetsbilden av intellektuellt kapital, således behöver metoden kompletterande material för att vara tillförlitlig.

Epistemologin även kallat kunskapsteori handlar om hur frågeställningen ska beaktas som en universellt accepterad kunskap inom ett visst kunskapsområde (Nationalencyklopedin AB, 2020c; Bryman, 2011). Vid bedömningen av detta utgår man ifrån imitationer från principer, metoder och verklighetsbilden inom naturvetenskapen. Det innebär att frågeställningen måste beaktas utifrån vad som är eller vad som ska anses som viktigt och hur den sociala verkligheten bör studeras (Bell et al, 2019; Bryman, 2011). Denscombe (2018) skriver att det finns två olika vetenskapliga forskningsparadigm nämligen positivism och interpretivism.

Den första forskningsparadigm är positivism och innebär att den sociala verkligheten anses vara något oberoende samt kan studeras utifrån ett objektivt perspektiv. Ett lämpligt tillvägagångssätt för att analysera den insamlade data, är att observera eller att mäta data från den sociala verkligheten. Kunskapen om data kan och ska förbli objektiv i positivismen genom att forskarna inte tillför en subjektiv inblick och innebär att materialet förblir fri från forskarens egna värderingar (Bell et al, 2019; Denscombe 2018). Det andra paradigmet är interpretivism och betyder att forskarna istället ser den vetenskapliga verkligheten på ett subjektivt sätt, som skapas av människors handlingar och idéer (Bell et al, 2019; Bryman, 2011). Denscombe (2018) skriver att forskarna måste tolka den insamlade data och detta kommer resultera till att forskarens subjektiva analyser återspeglas i studiens resultat.

Studiens syfte är att undersöka vad medelstora företag rapporterar om intellektuellt kapital och för att besvara syftet använder vi en innehållsanalys från tidigare teorier. Denna teori följs noggrant och därmed följer studien ett positivistiskt synsätt där vi inte

har någon subjektiv inblick i processen. Utan vi rättar oss enbart efter tidigare forskares studier och teorier.

3.2 Vetenskaplig metod

I detta avsnitt kommer en diskussion om studiens ansats, metod och kodningsmall.

3.2.1 Forskningsansats

Syftet med studien är som tidigare nämnts att undersöka vad medelstora svenska börsnoterade företag rapporterar om intellektuellt kapital. Baserat på undersökning har vi funnit att det inte har genomförts någon forskning gällande svenska medelstora (*MidCap*) börsnoterade företag. Tidigare har det enbart genomförts studier av intellektuellt kapital som har fokuserat på stora (*LargeCap*) börsnoterade företag runt om i världen och däribland Sverige. Detta betyder att det finns ett flertal framgångsrika forskare (Guthrie och Petty, 2000a, 2000b; Bozzolan et al, 2003; Vandemaele et al 2005) inom forskningsområdet som skapat ett framgångsrikt diskussionsforum för de senaste årtionden.

Denna forskningsrapport har en deduktiv forskningsansats och deduktion bygger på logiken utifrån generella regler samt teorier som drar slutsatser till det enskilda fenomenet (Ahrne & Svensson, 2015). Enligt Lind (2014) kan teorier användas på olika sätt och behandlar samspelet mellan teoretiska samt empiriska delar i texten. Eftersom tidigare forskning har en framträdande roll i både utgångspunkt och slutpunkt i studien är det anledningen till valet av en deduktiv analysstrategi. Genom en distinkt genomgång av den teoretiska modellen skapar det en möjlighet att rikta studien mot vad som kan anses vara relevant och viktigt för uppsatsens syfte (Lind, 2014). Enligt Patel och Davidson (2011) gynnas en studie av att använda en deduktiv ansats eftersom det ger en stark objektivitet till forskningsstudien.

3.2.2 Forskningsmetod - innehållsanalys

Enligt Lind (2014) är forskningsmetoden en central del för att en undersökning ska genomföras på ett systematiskt och trovärdigt sätt. Ahrne och Svensson (2015) skriver att det finns ett flertal aspekter som kan påverka och uppmuntra forskare samt studenter till en viss typ av forskningsmetod. En av aspekterna är tradition och innebär att man som

enskild student eller forskare, väljer det metodval som används vid tidigare forskning samt av erfarna forskare. En möjlig förklaring till att tradition har så stor inverkan på det metodologiska valet är att det kan vara svårt att stå utanför dessa ramar (Ahrne & Svensson, 2015). Vi har därför använt oss utav en innehållsanalys eftersom det har använts i tidigare forskning av exempelvis Guthrie och Petty (2000b), Bozzolan et al (2003), Abeysekera (2007) och An, Davey, Eggelton och Wang (2015). Studien grundas i en deduktiv ansats och kommer utgå utifrån Vandemaele et al (2005) forskningsmetod. Vandemaele et al (2005) forskningsmetod är en kvalitativ metod i form av en innehållsanalys.

Innehållsanalys är en metod som kan tillämpas på samtliga texter och används för att kvantifiera innehållet. Metoden har möjlighet att avslöja dolda sidor av det kommunicerade materialet vilket dessutom hjälper till att utreda vad som är relevant med texten, vilka prioriteringar som skildras, värderingarna i texten och slutligen avslöja hur idéer hänger samman. Samtlig information framställs genom att mäta specifika ord, hur ofta förekommer orden, är orden positiva eller negativa och finns det logiska associationer (Denscombe, 2018). Beattie och Thomson (2007) skriver att användningen av innehållsanalys som metod har ökat kraftigt under de senaste åren inom forskning om finansiell redovisning och framförallt inom ämnet intellektuellt kapital. Eftersom informationen om intellektuellt kapital återfinns framförallt i företagens årsredovisningar kan innehållsanalysen tillämpas på detta textformat.

3.2.3 Kodningsmall

I kvalitativa analyser av data använder majoriteten av forskare indexering som ett tillvägagångssätt för att tolka kvalitativa data, men i denna studie kommer vi kalla indexering för kodning (Bell et al, 2019; Bryman, 2011). Genom att använda en kodningsmall innebär det att den primära data från årsredovisningarna kodas och kategoriseras efter forskarnas syfte. För att därifrån synliggöra likheter mellan variablerna och ge en holistisk bild över vilka delar företag rapporterar om intellektuellt kapital (Denscombe, 2018).

Kodningsmallen för studien är grundad från Vandemaele et al (2005) forskning och kommer användas för att klassificera kategorier samt underkategorier tillhörande begreppet intellektuellt kapital. Som tidigare nämnts använder Vandemaele et al (2005) en liknande kodningsmall från en tidigare studie av Bozzolan et al (2003). Detta eftersom forskarnas studie är likartad till genomförandet men skiljer i studiens geografiska undersökningsurval. Vi har dessutom valt att lägga till ett eget begrepp och begreppet vi valde att lägga till är *intellectual property rights* eftersom det är ett viktigt begrepp att ta med i teorin. Detta styrks av EU-kommissionens antaganden om att *intellectual prpoerty rights* är viktigt, eftersom begreppet förklarar varför aktörer investerar i kunskap och utveckling (Europeiska kommissionen, 2020). Nedan presenteras ett exempel på hur kodningsmallen kommer se ut, användas och illustreras i den empiriska data (se avsnitt 4.1).

Tabell 4 Exempel av kodningsmallen för internal structure 2014

2014	BTS Group	Fingerprint Cards	Systemair	Concentric	Josemaria Resources	Lucara Diamond	Lundin Gold	Bullion	Cloetta	VBG Group	Bilia	Leo Vegas	Cella Vision	Oasmia Pharmaceutical	Probi	IAR Systems	Tobii	Eastline	Proact it	Vostok New Ventures
Internal Structure																				
Intellectual property																				
Intellectual property rights																				
Patents																				
Copyrights																				
Trademarks																				
<i>Infrastructure assets</i>																				
Corporate culture																				
Management process																				
Information systems																				
Networking systems																				
Research projects																				
Totalt																				

3.3 Empirisk metod

I detta avsnitt kommer en genomgång av undersökningens metod, genomförandet av studien, urval och bortfall. I slutet av detta avsnitt kommer en redogörelse om validitet och reliabilitet.

3.3.1 Undersökningens metod

Kvalitativ metod är ett samlingsbegrepp för metoder som baseras på observationer, intervjuer och analys av texter som inte kan kvantifieras med verktyg eller statistiska

metoder (Ahrne & Svensson, 2015). Kvalitativa data är ofta uttryckt i verbal form och ger en flerdimensionell förklaring av det undersökta materialet (Lind, 2014).

Vandemaele et al (2005) skriver att rapporteringen av intellektuellt kapital sker i den frivilliga rapporteringen av årsredovisningen, som består av termer med kvalitativ karaktär. Detta innebär att informationen om företags intellektuella kapital återfinns i ord och därför anses en kvalitativ metod bäst lämpad för rapporten. Materialet från den primära data har tolkats, analyserats och tolkats om på nytt för att skapa en röd tråd igenom det insamlade materialet. Genom denna systematiska process kommer studien få en tydligare struktur och en djupgående bild av vilka delar av intellektuellt kapital företag rapporterar.

3.3.2 Genomförande

Innan studien påbörjades gick vi in på Nasdaq's hemsida och granskade alla företag för varje bransch med begränsningen *MidCap* för de två undersökningsåren. Detta gjordes som en försäkran om att det skulle finnas ett tillräckligt stort urval för undersökningen och det finns totalt 140 företag på börsen med begränsningen *MidCap*. Efter genomgången av företagen återstod det endast 20 företag som klarade kriterierna för att vara med i urvalet (se avsnitt 1.3). Därefter valde vi att ladda ner årsredovisningarna i PDF-format för att på ett effektivt och tidsminimerande sätt utföra en innehållsanalys. Innehållsanalysen kan på så sätt genomföras via textsökfunktionen på datorn med hjälp av dataprogrammet *Adobe Reader*. Genom att använda sökfunktionen kan man på ett enkelt sätt söka och gå igenom varje träff manuellt för att avgöra om ordet ska räknas som en poäng eller inte. Sökorden som har använts kommer från teorin skapad av Vandemaele et al (2005) (se avsnitt 2.4).

Poängräkningen har gått till på följande sätt och är inspirerad av Cantby och Emterhag (2008) och Vandemaele et al (2005):

- Varje mening med ett ord som ingår i intellektuellt kapital räknas som ett poäng.
- Om kvantitativa data finns i mening ges två poäng.
- Vid grafisk redovisning som exempelvis tabeller och diagram ges två poäng.

- Förekommer det dubletter av ord i samma mening räknas det som noll poäng.
- Personrelaterad information, företagsnamn eller ord som ingår i innehållsförteckningen räknas som noll poäng.

Det är enbart ord från den frivilliga information som har räknats och som tidigare nämnts innebär detta att ord från den obligatoriska informationen inte ingår i innehållsanalysen (se avsnitt 1.3). Nästa steg i genomförandet var att sammanställa all data från poängräkningen i en Excel-fil för att kunna genomföra en analys. Utifrån studiens frågeställning och sammanställning av poäng har vi analyserat resultaten samt kommit fram till olika slutsatser.

3.3.3 Urval och bortfall

Primärdata är de data som inte fanns i början av undersökningen, utan har samlats in under studiens process (Bell, Bryman, & Harley, 2019). Primärdata utgår från medelstora företags årsredovisningar för åren 2014 och 2018. För att besvara studiens frågeställning kommer studien att använda årsredovisningar från undersökningsåren som dataunderlag.

Anledningen till att det är åren 2014 och 2018 vi kommer undersöka är för att begränsa bortfallet av företag. Eftersom alla företag inte hade gjort årsrapporten för 2019 offentlig vid tidpunkten då undersökningen påbörjades och motiveringen för 2014 är för att följa tidsintervallet som Vandemaele et al (2005) tillämpade. Urvalet består av 20 företag som är börsnoterade på börsen Nasdaq i Stockholm (se tabell 5).

Enligt Bryman (2011) och Bell et al (2019) kallas denna typ av urval för ett målstyrt urval. Detta eftersom att vi inte har valt ut företagen slumpmässigt utan efter kriterierna från Vandemaele et al (2005) och Cantby och Emterhag (2008) som dessutom stämmer överens med studiens positivistiska synsätt (se avsnitt 3.1). Anledningen till att det var över 100 företag som reducerades bort i urvalet är att vissa av företagen inte hade publicerat årsredovisningarna på engelska, att årsredovisningarna inte fanns i PDF-format och att företagen inte skrev ut något av kodorden som användes i kodningsmallen.

Tabell 5 Företag som ingår i undersökningen

Bilia AB	Fingerprint Cards AB	Proact IT Group AB
Bulten AB	IAR Systems Group AB	Probi AB
BTS Group AB	Josemaría Resources Inc	Systemair AB
CellaVision AB	LeoVegas AB	Tobii AB
Cloetta AB	Lucara Diamond Corp	VBG Group AB
Concentric AB	Lundin Gold Inc	Vostok New Ventures Ltd
Eastnine AB	Oasmia Pharmaceutical AB	

3.4 Validitet och Reliabilitet

Validitet innebär att forskaren strävar efter att mäta det undersökningen verkligen ger en bild av, med andra ord att det utförs en korrekt mätning av det man studerar och det finns inga konsekventa fel (Ejvegård, 2009; Bryman, 2011). I denna uppsats strävar vi efter att mäta det intellektuella kapitalet i företagens årsredovisningar och utförs genom att följa tidigare forskares utgivna ramverk med olika begrepp. Begreppen har en tydlig koppling till forskarnas definitioner av intellektuellt kapital och begreppen har en väldigt stor bredd från att vara väldigt specifika till allomfattande i betydelsen. Variationen i begreppen utesluter att undersökningen skulle resultera till noll träffar. Genom att noggrant följa tidigare forsknings ramverk infinner vi en god överenskommelse med tidigare forskares teoretiska syn på intellektuellt kapital. Detta indikerar på en intern validitet som stärker studiens undersökningsunderlag och därefter får ett antagande göras om företagens årsrapporter anses tillräckligt tillförlitliga. Eftersom företagen är skyldiga att rapportera enligt redovisningslagar och normer vilket skiljer årsredovisningarna från andra källor hämtade från nätet med få eller inga restriktioner (Bell et al, 2019).

Enligt Bryman (2011) är reliabiliteten ett mått på ett begrepp i vilken utsträckning det är stabilt eller pålitligt. Genom att genomföra varsin innehållsanalys av alla företagens årsredovisningar för respektive undersöknings år kan vi därefter jämföra resultaten som en försäkran om att innehållsanalysen utförts på ett korrekt sätt. Två forskare som stödjer detta tillvägagångsätt är Beattie och Thomson (2007) som skriver att en studies reliabilitet stärks om båda parterna i studien genomför kodningen av materialet. Dessutom visar detta på att vi båda är överens på hur orden i teorin ska tolkas och enligt Bell et al (2019) är detta intern reliabilitet, eftersom båda har genomfört undersökningen av årsredovisningarna samt kommit fram till samma resultat.

4. Empiriska data och analys

I detta kapitel kommer en beskrivning av resultaten från den empiriska data att presenteras med en samling av tabeller för respektive kategori av intellektuellt kapital. I nästa avsnitt kommer en redogörelse för analysen där jämförelser, skillnader och likheter presenteras mellan tidigare forskning och vår studie.

4.1 Empiriska data

I nedanstående tabell kan det konstateras att det skett en ökning av den totala poängen av intellektuellt kapital för åren 2014 och 2018. Dessutom framgår det att *external structure* är den mest rapporterade kategorin i urvalet och *internal structure* är den minst rapporterade kategorin. En relevant punkt att poängtera är att tabellen visar på en procentuell ökning i *external structure* mellan undersökningsåren och en procentuell minskning i *internal structure* samt *human capital* (se tabell 6).

Tabell 6 Summering av kodningsmall

År	Antal	Totala poängen av intellektuellt kapital	Internal Structure			External Structure			Human Capital		
			F ⁴	% ⁵	\bar{x} ⁶	F	%	\bar{x}	F	%	\bar{x}
2014	20	1256	148	11,8	7,4	639	50,9	32,0	469	37,3	23,5
2018	20	1754	206	11,7	10,3	942	53,7	47,1	606	34,6	30,3

4.1.1 Internal structure

I föregående tabell kan det utläsas att *internal structure* endast står för 11,8% respektive 11,7% av den totala rapporteringen i intellektuellt kapital för åren 2014 och 2018. En förklaring till den procentuella minskningen mellan åren beror på att *internal structure* har en betydligt lägre andel i den ökade frekvensen av den totala poängen i jämförelse

⁴ F= Frekvens

⁵ %= Procent

⁶ \bar{x} = medelpoäng

med *external structure* (se tabell 6). I denna del kommer en redogörelse för begrepp som består av en signifikant andel av rapporteringen i *internal structure*.

Tabell 7 Internal structures totala poäng 2014 och 2018

Internal Structure	2014	2018
Intellectual Property	7	25
Property rights	8	13
Patents	79	105
Copyrights	0	0
Trademarks	14	14
<i>Infrastructure assets</i>		
Corporate culture	34	34
Management process	2	5
Information systems	1	2
Networking systems	0	0
Research projects	5	8
Totalt	148	206

Tabell 8 Internal structure antal poäng per begrepp hos företagen 2014

2014	BTS Group	Fingerprint Cards	Systemair	Concentric	Josemaria Resources	Lucara Diamond	Lundin Gold	Bulten	Cloetta	YBG Group	Bilia	LeoVegas	CellaVision	Oasmia Pharmaceutical	Probi	IAR-Systems Group	Tobii	Eastline	Proact IT Group	Vostok New Ventures	
Internal Structure																					
Intellectual property	2	1							1				2				1				
Intellectual property rights		1	2	1		1	1	1						1							
Patents	1	15		2		4	1	1	2			7	21	8	1	16					
Copyrights																					
Trademarks		1		2			1	5	3				1		1						
<i>Infrastructure assets</i>																					
Corporate culture	1	4	7				5	3	5		1	5				1	1		1		
Management process									1	1											
Information systems										1											
Networking systems																					
Research projects														1	2		2				
Totalt	4	22	9	5	0	0	5	8	11	13	0	1	12	25	11	3	20	0	1	0	0

Tabell 9 Internal structure antal poäng per begrepp hos företagen 2018

2018	BTS Group	Fingerprint Cards	Systemair	Concentric	Josemaria Resources	Lucara Diamond	Lundin Gold	Bulten	Cloetta	VBG Group	Bilia	LeoVegas	Cella Vision	Oasmia Pharmaceutical	Probi	IAR Systems Group	Tobii	Eastline	Proact IT Group	Vostok New Ventures
Internal Structure																				
Intellectual property	3	2			2	1			1		1		3	1	4	7				
Intellectual property rights				1	10	1		1												
Patents		9	1	6			2		1				8	35	19	3	21			
Copyrights																				
Trademarks		1	1					5	3				1	2	1					
<i>Infrastructure assets</i>																				
Corporate culture	1	2	3				12	3	3	1		4			1	3		1		
Management process		2						1		1									1	
Information systems				1		2														
Networking systems																				
Research projects			1				2		2					3						
Total	4	14	7	8	1	12	4	16	10	10	2	1	12	39	25	9	31	0	2	0

I den första kategorin *internal structure* kan det tydligt utläsas två begrepp som har rapporterats i en betydligt högre andel än de andra begreppen för undersökningsåren 2014 och 2018. De signifikanta begreppen är *patents* och *corporate culture*.

Begreppet *patents* är det dominanta begreppet i kategorin *internal structure* (se tabell 7). Undersökningen har totalt fått fram 184 poäng av begreppet i företagens årsredovisningar och det framkommer tydligt att *patents* är en avgörande tillgång. *Patents* innebär en trygghet för företagen att utöva en ensamrätt över tillgången över en viss tid som kan återge intäkter (Cambridge Dictionary, 2020a). Ett tydligt exempel på detta är när Tobii AB använder begreppet för att förklara betydelsen av att behålla en stark patentportfölj. Eftersom en stark patentportfölj bidrar till att företaget kan inta en konkurrenskraftig position på marknaden som leder till att företaget genererar licensintäkter då intresset för företags patent ökar (Tobii AB, 2019).

En annan viktig aspekt kring företagens rapportering om *patents*, är att företagen vill säkra ett skydd från eventuella risker. Ett exempel från studiens urvals företag är Oasmia pharmaceutical AB som har högst poäng och rangordnar potentiella risker i tre olika kategorier operationella, legala och finansiella risker (se tabell 8 & 9). Riskerna kan antingen påverka det enskilda patentet eller företags familjepatent och företags kritiska

risker är operationella samt legala risker. Företaget rangordnar dessutom alla alternativen för hur företaget kan motverka att riskerna uppkommer i ett förebyggande syfte (Oasmia Pharmaceutical AB, 2019).

All business involves risk and risk management is an important part of decision making at all levels. The risks entailed by Oasmia's activities can be divided into operational, financial and legal risks (Oasmia Pharmaceutical AB, 2019, s. 27).

Utifrån poängen från innehållsanalysen är *corporate culture* det näst största begreppet i kategorin *internal structure* (se tabell 7). *Corporate culture* innebär att företagets inre värderingar ska accepteras och prägla de anställdas tankesätt på arbetet, exempelvis kan det gälla medarbetarnas sociala värderingar på arbetsplatsen (Cambridge Dictionary, 2020b). Systemair AB skriver i årsredovisningen för 2018 att företaget använder begreppet för att upprätta en långvarig och god relation till företagets externa partners. Genom att förstå vissa typer av grupper samt kulturer kan företaget anpassa sig och främja intressenternas intressen (Systemair AB, 2019).

Ett annat företag från urvalet är CellaVision AB som skriver i 2018 års årsredovisning att företagets *corporate culture* fokuserar på slutkonsumenten. Detta innebär att företagets värderingar karaktäriseras av att företaget vill förstå konsumenterna. Dessutom strävar företaget efter att på ett målmedvetet och ansvarsfullt sätt uppnå företagets uppsatta mål samt visioner (CellaVision AB, 2019).

The corporate culture is characterized by understanding of the company's customers, quality awareness and ability to take action with responsibility (CellaVision AB, 2019, s. 8).

Bulten AB är det företag i undersökningen som har flest träffar av begreppet *corporate culture* för båda undersökningsåren (se tabell 8 & 9). Det framkommer från 2018 års årsredovisning att företaget lägger en större vikt på historiska kärnvärderingar. Detta ska enligt företaget influera hela arbetsmoralen till en fördomsfri samt icke hierarkisk miljö, som bidrar till en möjlighet för utveckling hos anställda och för verksamheten i sin helhet. Dessutom anser Bulten AB att detta tillsammans skapar en konkurrenskraftig fördel för framtiden (Bulten AB, 2019).

Bulten strives to maintain and develop a corporate culture characterized by an open-minded atmosphere, non-hierarchical, helpfulness, and opportunities for continuous development (Bulten AB, 2019, s. 33).

4.1.2 External structure

I tabell 6 kan vi tydligt se att *external structure* är den dominanta kategorin i företagens rapportering av årsredovisningarna från 2014 och 2018. Kategorin består av 50,9% år 2014 respektive 53,7% år 2018.

Tabell 10 External structures totala poäng 2014 och 2018

External Structure	2014	2018
Brands	157	191
Customers	476	738
Customer loyalty	2	5
Distribution channels	1	5
Business collaboration	0	0
Research collaboration	1	1
Financial contracts	0	0
Licensing agreements	2	2
Franchising agreements	0	0
Totalt	639	942

Tabell 11 External structure antal poäng per begrepp hos företagen 2014

2014	BTS Group	Fingerprint Cards	Systemair	Concentric	Josemnia Resources	Lucara Diamond	Lundin Gold	Bulten	Cloetta	VBG Group	Bilia	Leo Vegas	Cella Vision	Oasmia Pharmaceutical	Probi	IAR Systems Group	Tobii	Easttime	Proact IT Group	Vostok New Ventures
External Structure																				
Brands	1	1	3					64	31	3	2		1	35		3	4		9	
Customers	26	37	25	44	1	60	22	22	9	18	41	1	15	67	30	4	45	9		
Customer loyalty									1		1									
Distribution channels				1																
Business collaborations																				
Research collaboration														1						
Financial contracts																				
Licensing agreements														2						
Franchising agreements																				
Totalt	27	38	28	45	0	1	0	60	86	54	12	21	41	4	51	67	33	8	45	18

Tabell 12 External structure antal poäng per begrepp hos företagen 2018

2018	BTS Group	Fingerprint Cards	Systemair	Concentric	Josemaria Resources	Lucara Diamond	Lundin Gold	Bulten	Cloetta	VBG Group	Bilia	LeoVegas	Cella Vision	Oasnia Pharmaceutical	Probi	IAR Systems Group	Tobii	Eastline	Proact IT Group	Vostok New Ventures	
External Structure																					
Brands	1	3	14	3				2	56	31	7	48		5		7	9		5		
Customers	37	29	37	61	3		56	25	34	29	92	24	52	63	78	18	94		6		
Customer loyalty								1			3				1						
Distribution channels				2						2								1			
Busniess collaborations																					
Research collaborations														1							
Financial contracts																					
Licensing agreements													1				1				
Franchising agreements																					
Total	38	32	51	66	0	3	0	58	82	67	36	143	24	1	58	64	86	28	94	11	

I kategorin *external structure* kan vi utläsa att begreppen *customers* och *brands* står för en signifikant majoritet av rapporteringen av intellektuellt kapital. *Customers* har sammanlagt 1214 poäng för undersökningsåren och samtidigt redovisar begreppet *brands* en totalpoäng på 348 poäng under samma period (se tabell 10).

Begreppet *customers* har ett brett användningsområde för att beskriva kundernas betydande roll för företagets fortlevnad. Ett tydligt exempel på detta är LeoVegas AB som är ett spelbolag och har privatkunder som *customers*. Eftersom företaget är ett spelbolag är det extra viktigt att upprätthålla en god och långsiktig relation till *customers* för att minska ett eventuellt missbruk. För att motverka detta missbruk har företaget koncentrerat sig på att marknadsföra stödlinjer och använt en del av årsredovisningen för att förklara allvaret med missbruk av tjänsterna företaget erbjuder. Dessutom skriver företaget i dess årsredovisning vilka metoder företaget använder för att motverka dessa negativa effekter (LeoVegas AB, 2019). Ett annat företag som använder begreppet *customers* är Proact IT Group AB som använder begreppet för att beskriva hur vinsterna diversifieras i olika kundgrupper, för att undvika beroendet av endast en aktör (Proact IT Group AB, 2019)(se tabell 11 & 12).

Nästantill alla företag ger utrymmet i årsredovisningen till att förklara betydelsen av att upprätthålla en god samt långvarig relation med företagets *customers*. IAR Systems

Group AB är det företag i urvalsgruppen med högst rapportering av *customers* och använder begreppet för att förklara företagets relation till *customers* (se tabell 11 & 12). IAR Systems Group AB använder årsredovisningen för att berätta hur företaget under år 2018 arbetat för att utveckla de bästa och mest hållbara tjänsterna till företagets kunder. Företaget anpassar tjänsterna på ett sådant sätt att produkterna som levereras tar begränsat med plats, samtidigt som den är tillräckligt funktionell utan att produkten drar allt för mycket energi från köparens processorer (IAR Systems Group AB, 2019). Stefan Skarin som är VD för IAR Systems Group AB skriver i årsredovisningen för 2018:

The three areas I have just described – code quality/analysis, functional safety and security – are how we want to describe, and have described, our product offering to our customers (IAR Systems AB, 2019, s. 7).

Det andra begreppet med hög rapportering är begreppet *brands* (se tabell 10). När företag använder begreppet *brands* är det för att belysa företagets varumärke för intressenterna. Exempelvis använder Probi Ab begreppet som en strategi till att profilera *brands* i relation till företagets konsumenter. Probi Ab försöker etablera en tillförlitlig position där *brands* ses som huvudmärke eller att det är en betydelsefull komponent i produkterna. Detta kommer resultera till en enkelhet för konsumenternas val av produkt (Probi AB, 2015). Systemair Ab använder årsredovisningen för att förklara hur stor betydelse *brands* har för företagets verksamhet. Företaget agerar aktivt med att utvärdera samt registrera sitt *brands* i olika geografiska områden som företaget har sin verksamhet i (Systemair AB, 2019).

Cloetta AB är det företag som har högst rapportering av begreppet *brands* (se tabell 11 & 12). Företagets tio största *brands* står för 49% av bolagets totala försäljning och därför finner företaget det nödvändigt att utveckla företagets *brands*. Utvecklandet görs på varje enskilt *brands* genom exempelvis nya smaker, ökad produktbreddning och reklamkampanjer för att upprätthålla en stabil kommunikation mellan företagets *brands* och konsumenter. Cloetta AB skapar dessutom en välplanerad marknadsföring i linje med konsumentens profil för att skapa en preferentiell samt emotionell koppling till företagets *brands* (Cloetta AB, 2019).

Cloetta's continuous development of its brands and concepts, and having a strong sales force, are therefore of vital importance (Cloetta AB, 2019, s. 16).

4.1.3 Human capital

Human capital är den sista kategorin i tabell 6 och kategorin rapporterar 37,3% år 2014 respektive 34,6% år 2018 av den totala rapporteringen av intellektuellt kapital. En förklaring är densamma som för *internal structure* eftersom även här är *human capitals* ökade andel lägre än *external structures* ökade andel av den totala poängen (se tabell 6).

Tabell 13 Human capital totala poäng 2014 och 2018

Human capital	2014	2018
Know-how	14	6
Education	37	45
Employees	418	555
Work-related knowledge	0	0
Work-related competence	0	0
Totalt	469	606

Tabell 14 Human capital antal poäng per begrepp hos företagen 2014

2014	BTS Group	Fingerprint Cards	Systemair	Concentric	Josemaria Resources	Lucara Diamond	Lundin Gold	Bullten	Cloetta	VBG Group	Bilia	Leo Vegas	Cella Vision	Oasmia Pharmaceutical	Probi	IAR Systems Group	Tobii	Eastline	Proact IT Group	Vostok New Ventures
Human capital																				
Know-how		4				5				1		1				3				
Education	3	2	2	2	3	2	1					5	5	2	2	10				
Employees	40	44	50	21	9	8	12	25	57	28	19	8	22	16	16	18	21	8	4	1
Work-related knowledge																				
Work-related competence																				
Totalt	43	46	56	21	11	8	15	32	58	28	19	9	27	21	19	20	31	11	4	1

Tabell 15 Human capital antal poäng per begrepp hos företagen 2018

2018	BTS Group	Fingerprint Cards	Systemair	Concentric	Josemaria Resources	Lucara Diamond	Lundin Gold	Bullten	Cloetta	VBG Group	Bilia	Leo Vegas	Cella Vision	Oasmia Pharmaceutical	Probi	IAR Systems Group	Tobii	Eastline	Proact IT Group	Vostok New Ventures
Human capital																				
Know-how	1					2			1			1				1				
Education	2	1	3	2	2	1	2		1	5		1	8	6	1	1	4	2	1	
Employees	30	19	38	47	20	19	4	34	52	18	42	39	18	21	35	56	16	9	7	
Work-related knowledge																				
Work-related competence																				
Totalt	33	20	41	49	22	20	4	38	52	23	43	48	24	21	36	58	20	11	8	

Tabell 13 illustrerar den totala rapporteringen av *human capital* och det är endast tre av fem begrepp som urvalsföretagen rapporterar om. Begreppen är *know-how*, *education* samt *employees* och är identiska för hela undersökningsperioden. Av samtliga begrepp är det *employees* som är det mest rapporterade begreppet bland företagen och även det begrepp med högst totalpoäng (se tabell 13, 14 & 15). Tabellerna 14 och 15 visar tydligt att *employees* är ett viktigt begrepp för företagen eftersom alla urvalsföretag har fått poäng för att ha skrivit om begreppet i årsrapporten. Därmed tyder det inte några tvivel om att *employees* är en central del av *human capital*. Ett exempel på detta är Concentric AB som skriver i årsredovisningen för 2018 att *employees* är en bidragande faktor till företagets framgång. För att attrahera och bibehålla anställda är det av högsta prioritet att skapa en trivsamt arbetsmiljö för de anställda. Genom att anordna en årlig surveyundersökning kan företagets anställda vara med och påverka huruvida arbetsmiljön kan förbättras till det bättre (Concentric AB, 2019).

Ett annat exempel är Cloetta AB som även här är det företag som rapporterar störst andel av *employees* i kategorin. Poängmässigt fick Cloetta AB 57 poäng 2014 samt 52 poäng 2018 och det resulterar i att 26 % av företagets rapportering av *human capital* består av *employees* (se tabell 14 & 15). Företaget skriver i årsredovisningen för 2014 att organisationen arbetar målinriktat för att skapa en attraktiv arbetsplats genom att utveckla och vidareutbilda personal samt konkurrenskraftiga belöningssystem. Dessutom vill företaget upprätthålla en inspirerande företagskultur och att bygga upp en tydlig företagsidentitet (Cloetta AB, 2015).

Cloetta is driven by a conviction that value is created by the employees, and that the ability to attract and retain the best and most competent people is decisive for the company's future (Cloetta AB, 2015, s. 50).

Det andra begreppet är *education* som har en totalpoäng på 82 poäng sammanslaget för undersökningsåren (se tabell 13). År 2014 är det 12 företag som rapporterar om begreppet i årsredovisningen och år 2018 är det 17 företag (se tabell 14 & 15). Det innebär att det skett en ökning med fem företag som rapporterar om begreppet mellan undersökningsperioderna. Bilia AB är ett av företagen som rapporterar om *education* i

årsredovisningen för år 2018. Företaget skriver att det finns en potentiell framtida risk att företaget kommer få brister i rekryteringen av biltekniker, då fordonsteknisk kompetens är en bristvara. Genom att aktivt arbeta tillsammans med skolorna runt om i Sverige, vill företaget vara med och bidra till att öka intresset för fordonsutbildningarna (Bilia AB, 2019).

Ett annat företag som rapporterar om *education* är CellaVision AB som dessutom är det företag som rapporterar högst totalpoäng av begreppet (se tabell 14 & 15). När man läser i årsredovisningen för 2018 skriver företaget om vikten av att öka barn och ungas intresse för tekniska samt vetenskapliga utbildningar (CellaVision AB, 2019).

Our goal is to increase young people's interest in technical and scientific education and thus get more young people to decide to study at universities and other higher education institutions (CellaVision AB, 2019, s. 28).

En ytterligare viktig anledning till att företag rapporterar mer om *education* är att *quality education* är en av 17 *sustainable development goals (SDG)* skapade av FN. *SDG* målen infördes 2015 och 2016 är det första året som målen implementerades (United Nations, 2020). Detta är en av anledningarna till att rapporteringen kring *education* har ökat mellan undersökningsperioderna (se tabell 13). Företagen bör numera beakta samhällets krav genom att implementera något av *SDG:s* mål och då har många av urvalsföretagen valt *SDG:s* fjärde mål som är *quality education*.

Figur 3 UN sustainable development goals (United Nations, 2020).

Know-how är det sista begreppet som fått poäng i *human capital* och innebär att företagets anställda har tillräckligt med kompetens för att hantera olika arbetsuppgifter i företaget på ett smidigt samt effektivt tillvägagångssätt (se tabell 13) (Cambridge Dictionary, 2020c). *Know-how* är det enda begreppet i kategorin som har minskat i antalet poäng, år 2014 rapporterades det 14 poäng och 2018 rapporterades det 6 poäng (se tabell 14 & 15). Bulten AB är det företag som rapporterar den högsta poängen och skriver i årsredovisningen:

An innovative climate serves to develop technological know-how to create optimal, sustainable, cost-effective solutions for the customer (Bulten AB, 2019, s. 12).

4.2 Analys

I analysavsnittet gör vi jämförelser mellan studiens empiriska data och den valda teorin Vandemaele et al (2005). Därefter jämför vi med en kandidatuppsats och med teorier från den teoretiska referensramen.

4.2.1 Internal structure

I avsnittet 4.1.1 är det konstaterat att *internal structure* är den kategori som det rapporteras minst om i intellektuellt kapital. Detta var ett förväntat utfall eftersom *internal structure* och *human capital* är de två kategorierna som det rapporterades minst om i Vandemaele et al (2005) studie. Vid en jämförelse mellan studiens material med Cantby och Emterhag (2008) empiriska material, finns det en ökning i användandet av *internal structure*. Cantby och Emterhag (2008) rapporterar år 2007 en totalpoäng på 115 poäng och vår studie har en total rapportering på 148 poäng 2014 (se tabell 16 & 17).

Det framgår utifrån det empiriska materialet och i studien av Cantby och Emterhag (2008) att *internal structure* är lägre än vad Vandemaele et al (2005) rapporterade. Vandemaele et al (2005) rapporterade en medelpoäng på 50 poäng för 2002 och vår undersökning redovisar en medelpoäng på enbart 7,4 poäng (se tabell 18 & 20). En eventuell bakomliggande orsak till denna skiljaktighet är sättet att räkna begreppen i innehållsanalysen. Vandemaele et al (2005) utförde innehållsanalysen på ett traditionellt sätt som innebär att författarna hade årsredovisningarna i pappersform och strök under

respektive begrepp. Detta sättet bidrar till ett mer exakt resultat eftersom forskarna räknade orden manuellt. Vi genomförde innehållsanalysen genom att söka på begreppet i ett datorprogram för att effektivisera arbetet. Anledningen till att vi använde den effektivare metoden är på grund av den begränsade tidsramen. Genom att genomföra innehållsanalysen med hjälp av datorn, blir inte resultatet lika träffsäkert som det manuella. Detta kan leda till skiljaktigheter i poängräkningen mellan studien och Vandemaele et al (2005).

Begreppen *patents* och *corporate culture* är undersökningens två mest rapporterade begrepp i *internal structure* och detta överensstämmer med vad Cantby och Emterhag (2008) fann i deras undersökning. I tabell 17 kan det utläsas att *patents* har rapporterats 79 gånger under 2014 och 105 gånger under 2018. Detta är en signifikant ökning jämfört med Cantby och Emterhag (2008) som rapporterade *patents* 50 gånger under år 2007 (se tabell 16). Anledningen till att det finns stora skillnader mellan studierna är att denna studie har betydligt fler läkemedelsföretag i urvalet än vad Cantby och Emterhag (2008) har i sitt urval. Detta eftersom Cantby och Emterhag (2008) studera samma företag som Vandemaele et al (2005) och det innebär att Cantby och Emterhag (2008) urvalsföretag har begränsningen *LargeCap*. Vid jämförelse av andelen läkemedelsföretag mellan studierna, har varken Vandemaele et al (2005) eller Cantby och Emterhag (2008) några företag från läkemedelsindustrin. Det illustreras i avsnitt 4.1.1 att läkemedelsindustrin är den bransch som dominerar användningen av *patents*.

Corporate culture är ett begrepp som varken har minskat eller ökat under undersökningsperioden. Men det har skett en omstrukturering av vilka företag som använder begreppet *corporate culture* mellan åren 2014 och 2018. I tabellerna 8 och 9 kan det utläsas att Bulten AB har ökat med 7 poäng och ett ytterligare exempel är Systemair AB som redovisar en minskning med 4 poäng. I jämförelse med Cantby och Emterhag (2008) har det skett en ökning från år 2007 till 2014 och 2018 med 8 poäng (se tabell 16 & 17). Trots en oförändrad poängsumma mellan 2014 och 2018 har det ändå skett en ökning över tiden, då Cantby och Emterhag (2008) redovisade en poängsumma på 26 poäng för 2007. En anledning till att begreppet har ökat är att företagen har blivit mer medvetna om att ha en bättre harmonisering kring hur företaget vill att

företagskulturen ska skapa en trivsamt arbetsmiljö för företagets anställda. Ett exempel på detta är när Bulten AB skriver om att bolaget har gått tillbaka till företagets kärnvärderingar för att öka harmoniseringen mellan företagets anställda för en mer trivsamt arbetsmiljö (se avsnitt 4.1.1).

Begreppen som inte har fått några poäng i innehållsanalysen är *copyrights* och *networking system*. Detta är ett intressant utfall eftersom Vandemaele et al (2005) beskriver *patents* och *copyrights* som två likartade begrepp som skyddas utav lagen. Det är därmed anmärkningsvärt att *patents* har en så pass hög poäng medan *copyrights* inte har en enda poäng i undersökningen. Vandemaele et al (2005) och Bozzolan et al (2003) skriver att *infrastructure assets* är ett samlingsbegrepp för bland annat *corporate culture*, *management process* och *networking systems*. Utifrån resultatet i tabell 16 har *corporate culture* som tidigare nämnts en hög poängsumma i förhållande till de andra orden inom samlingsbegreppet. Att endast en femtedel av orden ingår i samlingsbegreppet rapporterar en hög poängsumma ifrågasätter relevansen av resterande begrepp i *infrastructure assets*.

Tabell 16 Internal structure antal poäng per begrepp och år (Baserad på Cantby & Emterhag, 2008 s. 41)

Internal Structure	Poäng	
	2003	2007
Intellectual property	17	8
Patents	37	50
Copyrights	1	1
Trademarks	8	16
<i>Infrastructure assets</i>		
Corporate culture	15	26
Management process	1	6
Information systems	5	4
Networking systems	0	1
Research projects	3	3
Totalt	87	115

Tabell 17 Internal structure, antal poäng per begrepp och år

Internal Structure	Poäng	
	2014	2018
Intellectual property	7	25
Intellectual property rights	8	13
Patents	79	105
Copyrights	0	0
Trademarks	14	14
<i>Infrastructure assets</i>		
Corporate culture	34	34
Management process	2	5
Information systems	1	2
Networking systems	0	0
Research projects	5	8
Totalt	148	206

Tabell 18 Medelpoäng för internal structure (Baserad på Vandemaele et al, 2005 s. 421)

År	Medelpoäng
2000	55
2002	50

Tabell 19 Medelpoäng för internal structure (Baserad på Cantby & Emterhag, 2008 s.54)

År	Medelpoäng
2003	4
2007	6

Tabell 20 Medelpoäng för internal structure

År	Medelpoäng
2014	7,4
2018	10,3

4.2.2 External structure

External structure är den kategori i intellektuellt kapital med högst andel av totalpoängen och kan dessutom återspeglas i Vandemaele et al (2003) och Cantby och Emterhag (2008) (se avsnitt 4.1.2). Vandemaele et al (2005) har en medelpoäng på 66 poäng år 2002 som ökade till 119 poäng år 2007 i Cantby och Emterhags (2008) studie (se tabell 23 & 24). Studien redovisar en medelpoäng på 32,0 poäng 2014 samt 47,1 poäng 2018 och detta innebär en minskning från den valda teorins resultat och kandidatuppsatsens resultat (se tabell 24). En anledning till att det är en skillnad mellan resultaten av medelpoängen beror på att denna studie har valt att studera *MidCap*. Studien visar precis som den valda teorin att *external structure* är den största kategorin men att *MidCap* företag rapporterar i en

mindre utsträckning. Men precis som tidigare studier visar studiens material att det skett en ökning mellan undersökningsperioderna och trenden av att rapportera *external structure* återfinns även i *MidCap*.

Tabell 22 illustrerar totalpoängen för *external structure* och det finns två begrepp som är anmärkningsvärda nämligen *customers* samt *brands*. Begreppet *customers* redovisar 476 poäng år 2014 och 738 poäng år 2018, därmed är det en ökning med 262 poäng till 2018 (se tabell 22). Vidare kan det utläsas från Cantby och Emterhags (2008) studie även här en ökning, dock är spridningen av begreppet *customers* betydligt högre bland urvalsföretagen i deras studie än vad denna studie illustrerar (se tabell 21). En förklaring till detta är att Cantby och Emterhag (2008) undersökningsurval utgör en större andel av företag inom bank- och industrisektorn. Bank- och industrisektorn använder begreppet *customers* i en större omfattning än företag som förekommer i denna studiens undersökningsurval (se tabell 11 & 12).

Brands är det andra begreppet som är anmärkningsvärt i studiens material för kategorin *external structure*. För år 2014 redovisades 157 poäng respektive 191 poäng år 2018 (se tabell 10). Likt tidigare fall kan det även här återfinnas en högre andel av poäng i Cantby och Emterhag (2008) studie vägt mot denna studiens resultat. En möjlig anledning till poängskillnaden mellan *LargeCap* och *MidCap* är att *LargeCap* företag har ett högre börsvärde som ger företagen en större möjlighet till att investera i företagens utveckling av *brands*.

Även om *external structure* består till 53,7 % år 2018 av det totala rapporterade kapitalet, finns det begrepp som inte kommer till någon användning i urvalets årsredovisningar (se tabell 6). Begreppen är *business collaboration*, *financial contracts* och *franchising agreements*. Vandemaele et al (2005) samt Bozzolan et al (2003) beskriver att *external structures* begrepp är till för att förklara relationen med företagets externa intressenter. I *external structure* återfinns bland annat begreppen *brands*, *customers*, *business collaboration*, *financial contracts* och *franchising agreements*. Av ovannämnda begrepp är det endast *customers* och *brands* som har använts i företagets årsredovisningar. En

förklaring till företags rapportering av *customers* är att begreppet har ett bredare användningsområde än resterande begrepp i kategorin som inte har rapporterat några poäng inom *external structure* (se avsnitt 4.1.2). Den höga rapporteringen i *brands* motiveras av vitaliteten för företag att exponera sitt *brands* för kunderna. Ett exempel illustreras i Cloetta ABs årsredovisning för 2018 där företaget vill koppla *brands* till ett emotionellt intryck till företagets *customers* (se avsnitt 4.1.2).

Tabell 21 *External structure*, antal poäng per begrepp och år (Baserad på Cantby & Emterhag, 2008 s. 43)

External Structure	Poäng	
	2003	2007
Brands	292	499
Customers	1552	1754
Customer loyalty	9	1
Distribution channels	11	10
Business collaboration	0	0
Research collaboration	0	0
Financial contracts	0	0
Licensing agreements	1	0
Franchising agreements	0	1
Totalt	1865	2265

Tabell 22 *External structure*, antal poäng per begrepp och år

External Structure	Poäng	
	2014	2018
Brands	157	191
Customers	476	738
Customer loyalty	2	5
Distribution channels	1	5
Business collaboration	0	0
Research collaboration	1	1
Financial contracts	0	0
Licensing agreements	2	2
Franchising agreements	0	0
Totalt	639	942

Tabell 23 Medelpoäng för *external structure* (Baserad på Vandemaele et al, 2005 s. 421)

År	Medelpoäng
2000	69
2002	66

Tabell 24 Medelpoäng för *external structure* (Baserad på Cantby & Emterhag, 2008 s.54)

År	Medelpoäng
2003	98
2007	119

Tabell 25 Medelpoäng för external structure

År	Medelpoäng
2014	32,0
2018	47,1

4.2.3 Human capital

Human capital är den näst största kategorin i intellektuellt kapital med en procent på 37,3% år 2014 och en smärre minskning med 2,7 procentenheter år 2018 som rapporterade 34,6% (se tabell 6). Jämfört med den valda teorin rapporterar studien en högre andel av *human capital* eftersom Vandemaele et al (2005) endast rapporterade 30%. Studiens resultat liknar mer Cantby och Emterhag (2008) resultat som redovisade 35% respektive 34% för 2003 och 2007. Resultatet visar även på att studien följer trenden att kategorin *human capital* minskar procentuellt mellan studiens undersökningsår (se tabell 6).

I avsnittet 4.1.3 framgår det i tabell 14 att tre av fem begrepp rapporteras av urvalsföretagen, begreppen som fått poäng från innehållsanalysen är *employees*, *education* och *know-how*. Sett till studien av Cantby och Emterhag (2008) som visar i det empiriska materialet att de mest rapporterade begreppen är densamma som i denna studie. Begreppet *employees* är som tidigare nämnt det enda begreppet som har blivit rapporterat hos alla företag under båda undersökningsåren. Begreppet har även ökat i poängsumman mellan åren, med en ökning på 137 poäng till 2018 och detta kan återkopplas till *corporate culture* eftersom företag numera lägger ett större fokus på personal samt arbetsmiljö (se tabell 27). Ett tydligt exempel återfinns i Cloettas ABs årsredovisning för 2018, där företaget länkar kärnvärderingar för hur personalen ska agera inom och utanför företaget i relation med *corporate culture* (Cloetta AB, 2019)(se avsnitt 4.1.3).

Employees är ett begrepp som också tas upp av teorierna från den teoretiska referensramen. De två teorierna som lägger ett stort fokus på företagets anställda är *Skandia value scheme* och *Skandia navigator*. *Skandia value scheme* skriver att *human capital* består av den investerade kunskapen och kompetensen som företagets anställda besitter (se avsnitt 2.3.1). *Skandia navigator* har mänskligt fokus som kärnpunkt i teorin

och skriver likt *Skandia value scheme* att det handlar om individens vilja att förbättras samt utvecklas (se avsnitt 2.3.2). Likheten mellan dessa teorier och studiens empiriska material är att alla företag lägger ett fokus på att tillge de anställda rätt förutsättningar för att ha en möjlighet till utveckling inom företaget (se avsnitt 4.1.3).

Nästa begrepp i kategorin är *education* och är ett begrepp som har ökat i antalet företag som rapporterar begreppet mellan undersökningsåren (se tabell 14 & 15). Utifrån informationen från årsredovisningarna skriver företagen endast hur företagen arbetar för att välkomna ny kompetens, men samtidigt hur företagen vill vidareutveckla den befintliga kompetensen inom företaget. En förklarande faktor till ökningen mellan åren 2014 och 2018 är FN:s utfärdande av *SDG:s* uppsatta mål och ett av de återkommande målen i flertalet årsredovisningar, är *quality education*. Exempelvis skriver både CellaVision AB och Bilias AB hur respektive företag arbetar aktivt och anpassar verksamheten för att bemöta detta mål (se avsnitt 4.1.3).

Det tredje begreppet i kategorin är *know-how* och är det enda begrepp av samtliga begrepp inom intellektuellt kapital som påvisar en minskning av antalet poäng (se tabell 27). Studien av Cantby och Emterhag (2008) visar på en ökning av begreppet och på grund av detta är det förvånande att begreppet har sjunkit i antal poäng i denna studies undersökning. Detta eftersom företagen visar på en ökad användning av begreppet *education*, likaså skriver företagen i årsredovisningarna om väsentligheten att behålla befintlig personal för att vidareutveckla kompetensen inom företaget (se avsnitt 4.1.3).

Tabell 26 Human capital, antal poäng per begrepp och år (Baserad på Cantby & Emterhag, 2008 s. 45)

Human capital	Poäng	
	2003	2007
Know-how	11	12
Education	37	96
Employees	1011	1118
Work-related knowledge	0	0
Work-related competence	0	0
Totalt	1059	1226

Tabell 27 Human capital antal poäng per begrepp och år

Human capital	Poäng	
	2014	2018
Know-how	14	6
Education	37	45
Employees	418	555
Work-related knowledge	0	0
Work-related competence	0	0
Totalt	469	606

Tabell 28 Medelpoäng för human capital (Baserad på Vandemaele et al, 2005 s. 421)

År	Medelpoäng
2000	61
2002	61

Tabell 29 Medelpoäng för human capital (Baserad på Cantby & Emterhag, 2008 s.54)

År	Medelpoäng
2003	56
2007	65

Tabell 30 Medelpoäng för human capital

År	Medelpoäng
2014	37,3
2018	34,6

4.2.4 Intellektuellt kapital i sin helhet

I den tidigare analysen har vi funnit likheter mellan studien, den valda teorin, kandidatuppsatsen och teorierna från den teoretiska referensramen. Det finns dock en betydande skillnad när man jämför studiens resultat med teorin *the intangible assets monitor*. Skillnaden mellan teorin och studien är antagandet om att *internal structure* är den säkraste kategorin i jämförelse med *external structure*. Teorin menar på att *internal structure* är under en säkrare kontroll inom företaget och till en mindre säkerhet av den okontrollerbara kategorin *external structure* (se avsnitt 2.3.3). Trots påståendet av Sveiby (1997) visar tidigare forskare (Guthrie och Petty, 2000b; Bozzolan et al, 2003; Vandemaele et al, 2005) och denna studie att *external structure* är den vanligaste kategorin i företags rapportering av intellektuellt kapital.

En ytterligare aspekt från tidigare avsnitt i analysen är att studien följer liknande mönster som teorin från Vandemaele et al (2005). Vandemaele et al (2005) beskriver i slutsatsen av forskningen att det går att utläsa en ökad trend av företagens rapportering av intellektuellt kapital. Författarna skriver dessutom att den kategorin som det rapporterades mest av är *external structure*. Trenden Vandemaele et al (2005) skriver om återfinns i denna studies empiriska resultat samt analys. Det går därmed att konstatera att trenden för intellektuellt kapital även går att utläsas bland *MidCap* företagen (se avsnitt 4.2). Studiens analys bekräftar dessutom att *external structure* är den kategori som företag rapporterar mest om, precis som Vandemaele et al (2005) konstaterade. Dock uppvisar studiens analys att *MidCap* rapporterar mindre än *LargeCap*. Detta kan bero på att det inte finns ett tillräckligt beskrivande ramverk för hur företag från olika storlekskategorier ska rapportera om intellektuellt kapital.

5. Diskussion och slutsats

I det sista kapitlet kommer en summering av studien samt dess bidrag till det teoretiska, empiriska och praktiska aspekterna. Vi kommer även belysa studiens begränsningar och sist presenteras förslag till vidare forskning.

5.1 Summering av forskning

Syftet med studien är att undersöka vad medelstora företag rapporterar om intellektuellt kapital, genom att använda data från svenska börsnoterade företag. I sökningen efter lämplig litteratur hittades ett flertal definitioner av intellektuellt kapital. Dessa definitioner undersöktes och strukturerades efter kompatibiliteten med frågeställningen. Definitionerna samt teorierna som ansågs vara mest relevanta utgör studiens teoretiska referensram och den utmärkande teorin för studien är Vandemaele et al (2005). Forskningsområdet intellektuellt kapital består till stor del av tidigare forsknings utgångspunkter och upptäckter. Författarna som forskar inom intellektuellt kapital fokuserar mer på att hitta en enhetlig definition för forskningsområdet än att forska på olika storlekar på företagen. Under litteraturgranskningen framgick en komplexitet att fastställa ett värde på intellektuellt kapital och på grund av detta faktum har forskare valt att använda en innehållsanalys samt en kodningsmall, för att besvara frågan vad företagen rapporterar om intellektuellt kapital i årsredovisningarna.

Intellektuellt kapital består av ett subjektivt värde vilket medför en komplexitet i att mäta denna immateriella anläggningstillgång. Genom att istället tolka text med en innehållsanalys från företags årsredovisningar, är det nu möjligt att analysera begreppet. För att möjliggöra innehållsanalysen skapades en kodningsmall med nyckelord anknutet till forskningsområdet. Resultatet från kodningsmallen ger utrymme för forskare att göra en mer djupgående analys av årsredovisningens frivilliga rapportering av intellektuellt kapital.

Utifrån den systematiska undersökningen av artiklarna kan det utläsas en standard att det enbart rapporteras om *LargeCap* företag i tidigare studier om intellektuellt kapital. Att enbart rapportera studier om *LargeCap* minskar tillämpningsbarheten av

forskningsmetoder på samtliga mindre företag som befinner sig på Stockholmsbörsen, Nasdaq. Till följd av detta kan vi klargöra att det existerar ett informationsgap av mindre företags rapportering av intellektuellt kapital. Därför valdes *MidCap* företag som dataunderlag för denna studie, eftersom vi inte har hittat tidigare studier som grundar sig på detta urval. Genom att applicera tidigare teorier på det nydanande dataunderlaget kan vi studera och besvara studiens frågeställning: *vilka delar av intellektuellt kapital är det börsnoterade företag redovisar?*

Utifrån frågeställningen fick vi fram att medelstora företag rapporterar till största del *external structure*, därefter *human capital* och sist är *internal structure*. Detta innebär att urvalsgruppen i studien följer samma trend som Vandemaele et al (2005), däremot har den totala poängen hos *MidCap* genererat ett generellt lägre resultat.

5.2 Studiens bidrag

Nedan kommer en presentation om teoretiska bidrag, empiriska bidrag och praktiska bidrag som studien har genererat.

5.2.1 Teoretiskt bidrag

Som tidigare nämnts finns det ingen tidigare forskning när det gäller rapportering av intellektuellt kapital med data från svenska medelstora börsnoterade företag. I studien har vi därmed använt oss utav en befintlig teori från Vandemaele et al (2005), som har likt tidigare forskning enbart undersökt vad *LargeCap* företag rapporterar om intellektuellt kapital. Resultatet av studien från Vandemaele et al (2005) visade på att det skett en positiv utveckling av urvalsföretagens rapportering av intellektuellt kapital. För att vidga teorins undersökningsurval har denna studie applicerat ny data med begränsningen *MidCap*. Undersökningsområdet omfattas därmed om vad medelstora börsnoterade företag frivilligt rapporterar om intellektuellt kapital i företagets årsredovisningar.

5.2.2 Empiriskt bidrag

Studien har bidragit med att tillöka det empiriska materialet rörande företags olika storlekar i den representativa urvalsgruppen. Tidigare studier har endast fokuserat på den större gruppen *LargeCap* (Guthrie och Petty, 2000b; Brennan, 2001; Bozzolan et al, 2003; Vandemaele et al, 2005) och det har inte funnits någon liknande forskning varken

på svenska noterade bolag eller internationella noterade bolag. Denna studie bidrar således med data från en mindre grupp företag som representerar *MidCap* på Stockholmsbörsen. Resultatet i denna forskning visar att *external structure* är den främsta rapporterade kategorin i urvalet med 50,9% respektive 53,7% rapportering av det totala intellektuella kapitalet. Vidare är *human capital* den näst största kategorin med 37,3 % och 34,6% och den minst rapporterade kategorin är *internal structure* med 11,7% respektive 11,8%.

Av ovannämnda resultat visar siffrorna att även *MidCap* företagen följer samma trendmönster som *LargeCap* företagen från tidigare studier. Resultaten visar även en ökning i antal rapporterade begrepp likt *LargeCap* företagen, men den totala frekvensen av rapporteringar är mindre i sin helhet.

5.2.3 Praktiskt bidrag

Studiens praktiska bidrag är att informera intressenter hur företagen rapporterar intellektuellt kapital i årsredovisningarna och om vilka delar företagen rapporterar mest av. Vidare kan resultatet i studien ge en möjlighet för *MidCap* företag att anpassa redovisningen för att framhäva en viss kategori av intellektuellt kapital eller öka den totala rapporteringen av det intellektuella kapitalet.

5.3 Begränsningar

En begränsning i studien är den utsatta tidsramen och den begränsade mängden resurser som finns tillgängliga för denna studie. Begränsningarna påverkar möjligheten att göra en ytterligare samt noggrannare innehållsanalys av företagens årsredovisningar för att stärka och öka tillförlitligheten i det empiriska datamaterialet. Studien har granskat vad medelstora företag rapportera om intellektuellt kapital med empiriskt material från svenska bolag. Detta är en begränsning eftersom studien enbart har utförts på svenska företag och det har medför att studien inte kan generaliseras mot andra medelstora företag internationellt.

Ytterligare en begränsning som kan hänföras till kodningsmallen är sättet att beräkna antalet poäng i innehållsanalysen. Vandemaele et al (2005) beräkna begreppen manuellt

i pappersformat som medför att innehållsanalysen blir mer tillförlitlig och exakt. Vi utförde innehållsanalysen med hjälp av ett datorprogram som kan medföra att begrepp utelämnas på grund av felstavning eller olika grammatiska former av begrepp. Anledningen till att vi använde oss utav digitala hjälpmedel vid utförandet av innehållsanalysen är till följd av den begränsade tidsramen. Därför passade inte det manuella utförandet av innehållsanalysen som Vandemaele et al (2005) tillämpa, då denna metod är ytterst tidskrävande.

5.4 Förslag till framtida forskning

Vår studie har visat att tidigare teorier kan appliceras på en ny urvalsgrupp och visar på ett liknande trendmönster som återfinns i en tidigare studerad urvalsgrupp, *LargeCap*. Ett förslag till framtida forskning är att ytterligare utvidga denna infallsvinkel till att undersöka andra medelstora företag med data från andra länder. För att fastslå om att trenden som finns i *LargeCap* även existerar i *MidCap* internationellt.

Ett annat förslag är att skapa en kodningsmall som kan anpassas till icke-börsnoterade företags frivilliga rapportering av intellektuellt kapital. Det finns en skiljaktighet mellan börsnoterade samt icke-börsnoterade företags traditionella ramverk. Genom att skapa en modifierad kodningsmall för icke-börsnoterade företag kan det tillföra ett nytt perspektiv för hur företag rapporterar om intellektuellt kapital.

Litteraturförteckning

- Abeysekera, I. (2007). Intellectual capital reporting between a developing and developed nation. *Journal of Intellectual Capital*, 8(2), 329-345.
- Ahrne, G., & Svensson, P. (2015). *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber Ab.
- An, Y., Davey, H., & Eggleton, I. (2011). Towards a comprehensive theoretical framework for voluntary IC disclosure. *Journal of Intellectual Capital*, 12(4), 571-585.
- An, Y., Davey, H., Eggleton, I., & Wang, Z. (2015). Intellectual capital disclosure and the information gap: Evidence from China. *Advances in Accounting, incorporating Advances in International Accounting*, 31(2), 179-187.
- Andersson, N. (den 21 Januari 2019). *Aktierna som fick flest nya ägare 2018*. Hämtat från Avanzas hemsida: https://blogg.avanza.se/aktierna-som-fick-flest-nya-agare-2018/?fbclid=IwAR0h9VEVt_sIHO3aKVDUx_n_ixZ01of9F0ZBBgCYk0xAzS2vtmUQzjYhsMU den 8 maj 2020
- Beattie, V., & Smith, S. (2013). Value creation and business models: Refocusing the intellectual capital debate. *The British Accounting Review*, 45(4), 243-254.
- Beattie, V., & Thomson, S. (2007). Lifting the lid on the use of content analysis to investigate intellectual capital disclosure. *Accounting Forum*, 31, 129-163.
- Bilia AB. (2019). *Bilia Annual Report 2018*. Hämtat från Bilias hemsida: <http://broschyr.bilia.se/publication/b31c0657/mobile/?p=114> den 1 maj 2020
- Bounfour, A. (2003). The IC-dVAL approach. *Journal of Intellectual Capital*, 4(3), 396-412.
- Bozzolan, S., Favotto, F., & Ricceri, F. (2003). Italian annual intellectual capital disclosure: An empirical analysis. *Journal of intellectual capital*, 4(4), 543-558.
- Brennan, N. (2001). Reporting intellectual capital in annual reports: evidence from Ireland. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 14(4), 423-436.
- Brooking, A. (1997). The management of intellectual capital. *Long Range Planning*, 30(3), 364-365.
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Stockholm: Liber Ab.

- Brännström, D., & Giuliani, M. (2009). Accounting for intellectual capital: a comparative analysis. *the journal od information and knowledge managment systems*, 39(1), 68-79.
- Bulten AB. (2019). *Bulten AB Annual Report 2018*. Hämtat från Bultens hemsida: <https://mb.cision.com/Main/405/2780974/1019939.pdf> den 13 april 2020
- Cambridge Dictionary. (2020a). *Patent*. Hämtat från Cambidges Dictionary hemsida: https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/patent?fbclid=IwAR3-b65AX-7tvVEm8bSY9-SAPQ7iKNtj0k1e8p_Gv2Ugq7LkA6QJYGV4za8 den 8 maj 2020
- Cambridge Dictionary. (2020b). *Corporate Culture*. Hämtat från Cambridge Dictionarys hemsida: https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/corporate-culture?fbclid=IwAR2tmGva_KTbOkjvC34A0-6PISkIc_wPXLnZjpdXzww4jr6o9_ee-l4ngOM den 4 maj 2020
- Cambridge Dictionary. (2020c). *Know- how*. Hämtat från Cambridge Dictionarys hemsida: https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/know-how?fbclid=IwAR1DW-rqkWv_kdKu5gJGzGyF3Y4Mk3XVJZ7NB0thYJDxqJW--rOlago5tdk den 5 maj 2020
- Cantby, J., & Emterhag, D. (2008). *Intellektuellt kapital i publika företag*. Kandidatuppsats. Ekonomihögskolan vid Växjö's Universitet. Hämtat från <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:206029/FULLTEXT01.pdf>
- CellaVision AB. (2019). *CellaVision Annual Report 2018*. Hämtat från CellaVisions hemsida: <https://www.cellavision.com/images/pdf/2019/CellaVisionArsredovising2018E.pdf> den 2 maj 2020
- Choong, K. (2008). Intellectual capital: definitions, categorization and reporting models. *Journal of Intellectual Capital*, 9 (4), 609-638.
- Cloetta AB. (2015). *Cloetta Annual Report 2014*. Hämtat från Cloettas hemsida: <https://www.cloetta.com/en/files/Cloetta-Annual-Report-2014.pdf> den 13 april 2020

- Cloetta AB. (2019). *Cloetta AB Annual Report 2018*. Hämtat från Cloettas hemsida: <https://www.cloetta.com/en/files/cloetta-cloettas-annual-report-2018-available-on-the-website-190313.pdf> den 13 april 2020
- Concentric AB. (2019). *Concentric Annual report 2018*. Hämtat från Concentrics hemsida: http://www.concentricab.com/_downloads/AGM-2019/Concentric%20AR%202018%20-%20ENG.pdf den 30 april 2020
- Denscombe, M. (2018). *Forskningshandboken för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Edvinsson, L. (1997). Developing Intellectual Capital at Skandia. *Long Range Planning*, 30(3), 366-373.
- Edvinsson, L., & Malone, M. (1998). *Det intellektuella kapitalet*. Malmö: Liber AB.
- Ejvegård, R. (2009). *Vetenskaplig metod*. Lund: Studentlitteratur Ab.
- Europeiska kommissionen. (2020). *Intellectual Property Rights Enforcement*. Hämtat från Europeiska kommissionens hemsida: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/MEMO_17_4943?fbclid=IwAR0V4iD2dkMTw40L0gImvFhxgoRDXSkjkiQ8kxf7stijrykh-TO4JeaxTd8 den 5 maj 2020
- Ganti, A. (den 21 Juni 2019). *Tech Bubble*. Hämtat från Investopedias hemsida: https://www.investopedia.com/terms/t/tech_bubble.asp den 20 maj 2020
- Guthrie, J., & Petty, R. (2000a). Intellectual capital literature review. Measurement, reporting and management. *Journal of Intellectual Capital*, 1(2), 155-176.
- Guthrie, J., & Petty, R. (2000b). Intellectual capital: Australian annual reporting practices. *Journal of Intellectual Capital*, 1 (3), 241-251.
- Hudson, W. (1993). *Intellectual Capital: How to Build it, Enhance it, Use it*. New York: John Wiley & Sons .
- IAR Systems Group AB. (2019). *IAR Systems Annual Report 2018*. Hämtat från IAR Systems hemsida: <https://mb.cision.com/Main/1072/2765790/1009272.pdf> den 13 april 2020

- LeoVegas AB. (2019). *LeoVegas AB Annual Report 2018*. Hämtat från LeoVegas hemsida: <https://leovegasgroup.com/media/1212/leovegas-annual-report-2018.pdf> den 13 april 2020
- Lind, R. (2014). *Vidga vetandet - en introduktion till samhällsvetenskaplig forskning*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Marr, B., Mouritsen, J., & Bukh, P. (2003). Perceived Wisdom. *Financial Management - Oxford, July*, 32 - 34.
- McLuhan, M. (1967). *Media*. Stockholm: Pan/Nordstedts.
- Mouritsen, J., Larsen, H., & Bukh, P. (2001). Intellectual capital and the 'capable firm': narrating. *Accounting, Organizations and Society*, 26, 735–762.
- Nahapiet, J., & Ghoshal, S. (1998). Social capital, intellectual capital and the organizational advantage. *Academy of Management Review*, 23 (2), 242-266.
- Nationalencyklopedin AB. (2020a). *Ontologi*. Hämtat från Nationalencyklopedins hemsida: <https://www-nesse.ezproxy.hkr.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/ontologi> den 14 maj 2020
- Nationalencyklopedin AB. (2020b). *Konstruktionism*. Hämtat från Nationalencyklopedins hemsida: <https://www-nesse.ezproxy.hkr.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/konstruktionism> den 14 maj 2020
- Nationalencyklopedin AB. (2020c). *Kunskapsteori*. Hämtat från Nationalencyklopedins hemsida: <https://www-nesse.ezproxy.hkr.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/kunskapsteori> den 14 maj 2020
- Oasmia Pharmaceutical AB. (2019). *Oasmia Pharmaceutical Annual Report 2018*. Hämtat från Oasmia pharmaceuticals hemsida: <https://www.oasmia.com/en/wp-content/uploads/sites/2/2019/06/oasmia-eng-2018-2019.pdf> den 2 maj 2020
- Olsson, B. (2004). Intellectual Capital Disclosure through Annual Reports: A Study of the Swedish Retail Industry. *Journal of human resource costing and accounting*, 8(2), 57-72.
- Patel, R., & Davidson, B. (2011). *Forskningmetodikens grunder: Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur AB.

- Petty, R., & Cuganesan, S. (2005). Voluntary Disclosure of Intellectual Capital by Hong Kong Companies: Examining Size, Industry and Growth Effects Over Time. *Australian accounting review*, 15(36), 40-50.
- Proact IT Group AB. (2019). *Proact AB Annual Report 2018*. Hämtat från Proacts hemsida: <https://mb.cision.com/Main/299/2805628/1038920.pdf> den 13 april 2020
- Probi AB. (2015). *Probi AB Annual Report 2014*. Hämtat från Probis hemsida: https://probi.com/sites/all/files/attachment_files/probi_2014_annual_report.pdf den 13 april 2020
- Roos, G., Pike, S., & Fernström, L. (2006). *Managing Intellectual Capital in Practice*. Burlington: Butterworth- Heinemann.
- Sveiby, K. (1997). The Intangible Assets Monitor. *Journal of human resource costing and accounting*, 2 (1), 73-79.
- Systemair AB. (2019). *Systemair Annual Report 2018*. Hämtat från Systemairs hemsida: https://group.systemair.com/fileadmin/user_upload/systemair-corporate/contentpages/Investor-Media/Annual_report/2019/Systemair_Annual_Report_18-19.pdf den 2 maj 2020
- Tobii AB. (2019). *Tobii Annual Report 2018*. Hämtat från Tobii's hemsida: https://www.tobii.com/siteassets/tobii-group/investor-relations/tobii_annualreport20181.pdf?v=1 den 2 maj 2020
- United Nations. (2020). *#Envision2030: 17 goals to transform the world for persons with disabilities*. Hämtat från United Nations hemsida: <https://www.un.org/development/desa/disabilities/envision2030.html> den 4 maj 2020